

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

23 Απριλίου 2025

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1930

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 832/2023*

Λήψη απόφασης επί της Εισήγησης Διευθέτησης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κ.λπ. εντοιχισμένων ή μη), προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετης συμφωνίας σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς της εταιρείας ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΑΕ.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 5η Δεκεμβρίου 2023, ημέρα Τρίτη και ώρα 11:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης

Ιωάννης Στεφάτος

Χαρίκλεια Βλάχου (Εισηγήτρια)

Παντελής Μπορόβας

Μιχαήλ Πολέμης και

Αγγελική Κανελλοπούλου, σε αναπλήρωση του τακτικού μέλους

Χρυσοβαλάντου - Βασιλικής Μήλλιου

Η Εισηγήτρια Άννα Γκάτζιου απουσίαζε λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δύο (2) επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για την εταιρεία ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Α.Ε. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (Α' 93), και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β' 5338/2024).

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της Εισήγησης Διευθέτησης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κ.λπ. εντοιχισμένων ή μη), προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετης συμφωνίας σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς της εταιρείας ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΑΕ.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια της υπόθεσης, Χαρίκλεια Βλάχου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αρ. οικ. 8887/14.11.2023 γραπτή εισήγηση και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή, πρότεινε δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 790/2022 απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό της Εισήγησης, της αναφερομένης Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθη από την εταιρεία «ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΑΕ» και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

1. Διαπιστώνει ότι η Εταιρεία παραβίασε σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο σκεπτικό τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένες κάθετες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν στην Εισήγηση.

2. Υποχρεώνει την προαναφερόμενη επιχείρηση να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

3. Επιβάλλει το πρόστιμο που αναλύθηκε για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της Εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Χαρίκλειας Βλάχου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την Εισήγηση και τη Δήλωση Διευθέτησης του μέρους,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΔΑ

1. Η παρούσα απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») αφορά στην αυτεπάγγελτη έρευνα στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κ.λπ. εντοιχισμένων ή μη) προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετης συμφωνίας.¹

2. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας στις 07.09.2022, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») πραγματοποίησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, επιτόπιο έλεγχο, στην έδρα, μεταξύ άλλων², και της εταιρείας ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Α.Ε. Περαιτέρω, για την πληρέστερη αξιολόγηση του φακέλου της υπόθεσης, κρίθηκε σκόπιμη η αποστολή ερωτηματολογίων στην ως άνω εταιρεία.

Ι. ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΑΕ

3. Η εταιρεία «ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Α.Ε.» (εφεξής και Pyramis ή Εταιρεία) ιδρύθηκε το έτος 1960 ως μια αμιγώς ελληνική οικογενειακή επιχείρηση και δραστηριοποιείται τα τελευταία 60 χρόνια στη βιομηχανική παραγωγή και στην εμπορία ολοκληρωμένων λύσεων για την κουζίνα και το μπάνιο. Ειδικότερα, η Εταιρεία δραστηριοποιείται: α) στην παραγωγή και διανομή ανοξείδωτων νεροχυτών με έντονη εξαγωγική δραστηριότητα που καλύπτει το [...] της συνολικής παραγωγής της, β) στην αγορά μικρών οικιακών συσκευών ('SDAs'), γ) στην αγορά ειδών/αξεσουάρ μπάνιου και δ) στην αγορά των μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (απορροφητήρων, ψυγείων, εστιών, κουζινών, πλυντηρίων πιάτων), στις οποίες αφορά η παρούσα υπόθεση (βλ. κατωτέρω Ενότητα ΙΙΙ)³.

4. Η Pyramis διακινεί προϊόντα τα οποία αφορούν στην αγορά των μεγάλων/λευκών συσκευών με τα σήματα (brands) [...]. Συγκεκριμένα, η Εταιρεία είναι δικαιούχος του σήματος [...], ενώ τα σήματα (brands) [...] ανήκουν στην εταιρεία [...] και η Εταιρεία είναι ο αποκλειστικός διανομέας των εν λόγω προϊόντων από τα έτη 2018 και 2021 αντίστοιχα. Το σύστημα διανομής των μεγάλων/λευκών συσκευών της περιλαμβάνει πελάτες που διαθέτουν φυσικά καταστήματα και ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shops). Η εταιρεία προμηθεύει πάνω από [...] ενεργούς πελάτες, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της ελληνικής επικράτειας (είτε μεγάλες αλυσίδες λιανικής πώλησης είτε άλλα μικρότερα καταστήματα λιανικής πώλησης).

1 Αφορμή για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας υπήρξε [...]. [...] Ειδικότερα, σύμφωνα με [...].

2 Επιτόπιος έλεγχος πραγματοποιήθηκε και [...].

3 Σημειώνεται ότι, το 2022, η εταιρεία ίδρυσε στην περιοχή των Οινόφυτων μία νέα μονάδα παραγωγής για ηλεκτρικά μάτια κουζίνας και φούρνους που μέχρι πριν από λίγο καιρό παρήγε στην Ελλάδα η εταιρεία «ΠΙΤΣΟΣ» και ξεκίνησε πάλι τη μαζική παραγωγή ηλεκτρικών συσκευών με όραμα την αναβίωση της ελληνικής παραγωγής ηλεκτρικών συσκευών. Βλ. συναφώς και κατωτέρω υποσημείωση 146.

5. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2018-2022, το απασχολούμενο προσωπικό της Εταιρείας κυμαίνεται περίπου [...]. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της το έτος 2022 διαμορφώθηκε [...] (εκ των οποίων [...] περίπου αφορούσαν στη σχετική αγορά μεγάλων/λευκών συσκευών).

ΙΙ. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

6. Η σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμες ή δυνάμενες να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

7. Η παρούσα υπόθεση αφορά καταρχήν στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κ.λπ. εντοιχισμένων ή μη). Οι λευκές συσκευές παράγονται συνήθως από διεθνούς οίκους στο εξωτερικό. Οι εισαγωγικές εταιρείες μεταπωλούν τα προϊόντα είτε απευθείας είτε μέσω χονδρεμπόρων σε λιανοπωλητές. Ως προς τις λιανικές πωλήσεις, οι λευκές συσκευές διανέμονται καταρχήν μέσω φυσικών καταστημάτων σε διάφορα σημεία πανελλαδικά (είτε από εξειδικευμένα καταστήματα πώλησης ηλεκτρικών ειδών είτε από αλυσίδες καταστημάτων πώλησης διαφόρων ειδών, όπως Κωτσόβολος, Public/Media Markt κ.λπ.) και τα οποία δύναται να πραγματοποιούν πωλήσεις και μέσω της ιστοσελίδας τους. Πλήθος καταστημάτων πώλησης λευκών συσκευών διαθέτουν ιστοσελίδα και συνεργάζονται με την πλατφόρμα σύγκρισης τιμών (price comparison) ή/και διαδικτυακών αγορών (online marketplace) με την επωνυμία «ΣΚΡΟΥΤΖ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ» (εφεξής και «Σκρουτζ» ή «Skroutz»), αλλά και με άλλες πλατφόρμες σύγκρισης τιμών, όπως η Best Price.

8. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού⁴. Εν προκειμένω, ως σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να οριστεί καταρχάς το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς η εμπλεκόμενη επιχείρηση και οι ανταγωνιστές της δραστηριοποιούνται ή δύνανται να δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια⁵.

9. Ωστόσο, σημειώνεται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση της υπό κρίση υπόθεσης, διότι κατά πάγια ενωσιακή νομολογία και πρακτική δεν απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού⁶.

4 Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (εφεξής και «Ε.Επ.») «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, σκ. 8.

5 Πρόκειται για εταιρείες εισαγωγής και διανομής ανταγωνιστικών προϊόντων/διεθνών σημάτων (βλ. παρ. 11 κατωτέρω).

6 Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου T-38/02 *Groupe Danone κατά Επιτροπής*, σκ. 99, και T-48/02 *Brouwerij Haacht NV κατά Επιτροπής*, σκ. 58 (καθώς και στη σχετική νομολογία που παραπέμπουν).

Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ούτε και για τον προσδιορισμό αυτής⁷. Η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011.

10. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής και γεωγραφικής αγοράς παρέλκει δεδομένου ότι τα συμπεράσματα της παρούσας δεν θα μεταβάλλονταν υπό οποιονδήποτε εναλλακτικό ορισμό.

11. Το μέγεθος της σχετικής αγοράς, καθώς και τα μερίδια των συμμετεχόντων δε δύναται να προσδιοριστούν με ακρίβεια. Ενδεικτικώς, σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας GFK, η οποία καλύπτει ένα τμήμα της αγοράς⁸, στην αγορά διανέμονται πλήθος σημάτων (brands) με χαμηλά μερίδια αγοράς, όπως ενδεικτικά - για το έτος 2021 σε αξία - τα [...] με μερίδιο [10-15%], τα [...] με μερίδιο της τάξεως του [5-10%], καθώς και τα [...] με μερίδιο περίπου [0-5%]. Τα διακινούμενα από την ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Α.Ε. σήματα (ήτοι [...]) διαθέτουν συνολικά μερίδιο περίπου [0-5%]¹⁰.

III. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

III.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

12. Το άρθρο 29α του ν. 3959/2011, ορίζει ότι:

«Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπιστεί διαδικασία διευθέτησης διαφορών για τις επιχειρήσεις που παραδέχονται την αποδιδόμενη σε αυτούς παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του παρόντος ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την απόφαση αυτή ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

α) οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης,

β) το στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο μπορεί να υποβληθεί αίτημα του ελεγχόμενου να υπαχθεί σε διαδικασία διευθέτησης το αργότερο μέχρι την κατάθεση από το μέρος του πρώτου υπομνήματος μετά από την κοινοποίηση της εισήγησης,

γ) η διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά η παραδοχή από τον ελεγχόμενο της αποδιδόμενης σε αυτόν παράβασης ως προϋπόθεση για τη διευθέτηση της διαφοράς. Εάν τελικά η διευθέτηση δεν επιτευχθεί, δήλωση του ελεγχόμενου περί παραδοχής της παράβασης, όπως περιλαμβάνεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε, θεωρείται ανακληθείσα και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα δικαστήρια,

δ) η πρόσβαση των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης και στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διευθέτησης, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης των δηλώσεων και αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τα μέρη κατά τη διαδικασία αυτή,

7 Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4.

8 [...].

9 [...].

10 Το σήμα Pyramis είναι γνωστό κυρίως σε μία εκ των υποκατηγοριών των λευκών συσκευών, στους απορροφητήρες.

ε) η δυνατότητα χωριστής διευθέτησης, σε περίπτωση περισσότερων ελεγχόμενων, εκ των οποίων μόνο μερικοί συναινούν στη διευθέτηση,

στ) η δυνατότητα της Επιτροπής, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, να μειώσει τα επιβαλλόμενα πρόστιμα. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) σε σχέση προς το πρόστιμο που θα επιβαλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, όπως αυτό το πρόστιμο θα διαμορφωνόταν ύστερα και από μείωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε, ζ) ζητήματα διαχρονικού δικαίου, και

η) κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ' απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνονται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.»

13. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του προϊσχύσαντος άρθρου 25α του ν. 3959/2011 (νυν άρθρου 29α)¹¹, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011¹² εκδόθηκε η υπ' αρ. 628/2016 απόφαση ΕΑ, η οποία τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την υπ' αρ. 704/2020 απόφαση ΕΑ. Εν συνεχεία, οι εν λόγω αποφάσεις αντικαταστάθηκαν με την υπ' αρ. 790/2022 απόφαση ΕΑ (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»)¹³.

14. Σύμφωνα με την παρ. 2 της υπ' αρ. 790/2022 Απόφασης ΕΑ, σκοπός της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ») είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου¹⁴, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις¹⁵ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας

11 Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στον ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016. Βλ. ανωτέρω για την εισαγωγή του άρθρου 29α στον ν. 3959/2011.

12 Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

13 Με θέμα: «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις απαγορευμένων συμπράξεων, πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών και περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4886/2022 και ισχύει ή/και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.»

14 Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

15 Η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ¹⁶ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω¹⁷. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ¹⁸.

15. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια (ή πλέον και κάθετη) σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{19,20}.

16 Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

17 Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C-297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C-328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. I-3921, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σελ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται, επίσης, στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με τη μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 25 και 25 Β του ν. 3959/2011 όπως ισχύει, παρ. 15.

18 Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δεν διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

19 Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1790 Β'/21.03.2023) (εφεξής και «ΚΛΔ»). Αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρχε και στον προϊσχύσαντα ΚΛΔ (ΦΕΚ Β' 54/16.1.2013).

20 Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), όπως ισχύει.

16. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 29α τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1²¹ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου²² στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

III.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

III.2.1 ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΑ

17. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο η εταιρεία Pyramis, για την οποία συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετων συμφωνιών, εκδήλωσε εγγράφως το ενδιαφέρον της για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής στη ΔΔΔ και κατέθεσε σχετικό αίτημα²³ στις 25.04.2023, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 16 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

18. Ακολούθως, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 02.06.2023²⁴ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή²⁵. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως την ειλικρινή πρόθεση της εταιρείας να υπαχθεί στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως κάθετης σύμπραξης και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος. Συνακόλουθα, εξουσιοδότησε τον αρμόδια Εισηγήτρια, Χ. Βλάχου, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με την εμπλεκόμενη επιχείρηση προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης²⁶.

21 Η παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύνανται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1, 2 και 11 του ίδιου νόμου και 101 και 102 ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

22 Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

23 Υπ' αριθ. πρωτ. 3259/25.04.2023 αίτημα.

24 Βλ. το υπ' αρ. 49 Πρακτικό της από 02.06.2023 Συνεδρίασης της ΕΑ.

25 Βλ. Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

26 Βλ. παρ. 18 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Επίσης, κατά την παρ. 19 της ως άνω Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011.

III.2.2 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

19. Στη συνέχεια, η Εισηγήτρια κάλεσε την Εταιρεία σε διμερείς συσκέψεις²⁷, οι οποίες έλαβαν χώρα στις 21.06.2023 και 10.07.2023²⁸. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων της Εισηγήτριας και της ΓΔΑ με την εταιρεία, η τελευταία ενημερώθηκε σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου²⁹. Περαιτέρω, στο πλαίσιο της διαδικασίας, το εμπλεκόμενο μέρος, ανέπτυξε επαρκώς τις απόψεις του επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και γνωστοποίησε τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του.

20. Ακολούθως και όταν επετεύχθη επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, η εταιρεία ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Εισηγήτριας για υποβολή Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και «ΠΔΔ»)³⁰ και υπέβαλε τη σχετική ΠΔΔ³¹ στις 19.09.2023.

21. Η ΠΔΔ της Εταιρείας περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης ήτοι: (α) ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής του στις παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ της Εισηγήτριας και εμπλεκόμενου μέρους, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους σε αυτές, (β) αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου, καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, (γ) επιβεβαίωση ότι το ενδιαφερόμενο μέρος έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις και ότι του παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους

ισχυρισμούς του, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον της Εισηγήτριας και τις απόψεις του επί αυτών, (δ) επιβεβαίωση ότι είχε δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτό παραβάσεων, (ε) δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η Εισηγήτρια διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής του και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με την απόφασή της, (στ) δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισηγήτρια Διευθέτησης θα απηχεί την ΠΔΔ και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με απόφασή της.

22. Η υποβολή της ΠΔΔ του εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο το εμπλεκόμενο μέρος έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις (βλ. κατωτέρω, Πίνακα 5).

23. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από την εταιρεία που υπέβαλε ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής της στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή.

IV. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

IV.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

24. Σύμφωνα με τη διάταξη 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011: «Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, [...] γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού [...]».

25. Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εν λόγω απαγορευτικών διατάξεων είναι: i) η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων), και ii) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, το οποίο, υπό την επιφύλαξη της πλήρωσης του κριτηρίου του επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου, είναι εφαρμοστέο και βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού 1/2003. Ουσιαστικά, μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, σε σχέση

27 Επιστολές υπ' αρ. οικ. 4567/08.06.2023 και 5351/03.07.2023.

28 Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα πρακτικά. Τα πρακτικά υπεγράφησαν από την Εισηγήτρια, τους υπαλλήλους της ΓΔΑ, καθώς και τον νομικό σύμβουλο και τους πληρεξούσιους δικηγόρους της εταιρείας σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η εταιρεία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

29 Βλ. σχετικά την από 7.7.2022 Ανακοίνωση της ΕΑ αναφορικά με τις Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει.

30 Επιστολή υπ' αρ. 6516/28.08.2023 «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση κάθετης σύμπραξης». Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή της πρότασης ήταν μέχρι την 27.09.2023.

31 Υπ' αριθ. πρωτ. 7098/19.09.2023.

με τη διάταξη του εθνικού δικαίου, αποτελεί αυτή της δυνατότητας επίδρασης στο ενωσιακό εμπόριο³².

26. Το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/11 προβλέπει εξαίρεση από τους εν λόγω απαγορευτικούς κανόνες για τις συμφωνίες, οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην εν λόγω διάταξη³³ και οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις³⁴. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ' άρθρο 1 παρ. 2 ν. 3959/2011. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία.

IV.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ

27. Για την εφαρμογή, παράλληλα προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, του άρθρου 101 ΣΛΕΕ βάσει του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην κρινόμενη υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου. Το εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο κριτήριο της ενωσιακής νομοθεσίας, το οποίο εκτιμάται *ad hoc*, και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού³⁵.

28. Συγκεκριμένα, για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, οι συμφωνίες και μονομερείς πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυννοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης και ως εκ τούτου να δύνανται να επηρεάσουν «αισθητά» το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

29. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών θα πρέπει βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Κατά πάγια νομολογία, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών-μελών, δηλαδή ζωτικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς, έχουν εξ ορισμού αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται

με τη ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, πληρούται το κριτήριο επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ³⁶.

30. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς. Ειδικά για τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους και αφορούν προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο διασυννοριακών ανταλλαγών δύνανται επίσης να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και εάν δεν δημιουργούν άμεσα εμπόδια σε αυτό³⁷. Επίσης, το μέγεθος και η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά³⁸, καθώς και ο όγκος πωλήσεων τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών³⁹. Συναφώς, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μία συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών⁴⁰. Εφόσον οι εμπλεκόμενες εταιρείες εμπίπτουν στην έννοια των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)⁴¹, οι συμφωνίες μεταξύ τους δε δύνανται κανονικά να επηρεάσουν το ενωσιακό εμπόριο, το οποίο τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητές τους έχουν συνήθως τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα⁴². Περαιτέρω, εάν από την ίδια τη φύση της η

36 Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, Wouters, Συλλ. I-1577, σκ. 95 και ΠΕΚ T-65/98, Van den Bergh Foods, Συλλ. II- 4653, ΠΕΚ T-7/93, Lagnese-Iglo, Συλλ. II-1533, σκ. 120. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕφΑθ 1001/2006, ΔΕφΑθ 2891/2009 και ΔΕφΑθ 559/2010. Βλ. επίσης Ανακοίνωση της Ε.Επ., Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 22, 33, 78, 86.

37 Ο.π., παρ. 22 και παρ. 88.

38 Δέον ληφθεί υπόψιν και η Ανακοίνωση της Ε.Επ., Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 81-96, παρ. 52, σύμφωνα με την οποία οι συμφωνίες δεν δύνανται, καταρχήν, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: «α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 %· και β) ...στην περίπτωση των κάθετων συμφωνιών, ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών που πραγματοποιεί ο προμηθευτής στην Κοινότητα με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. ευρώ...». [...].

39 Ο.π., παρ. 31.

40 Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-65/89, BPB Industries και British Gypsum, Συλλ. II-389, σκ. 138 και Ανακοίνωση της Ε.Επ., Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 45.

41 Ως ΜΜΕ ορίζονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους. Βλ. άρθρο 2 Σύστασης Ε.Επ. της 6.5.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων, ΕΕ L 124 της 20.05.2003, σ. 36 έως 41.

42 Ανακοίνωση Ε.Επ., Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 50. Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ή σσωνος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγω-

32 Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, Επισκ. Εμπ. Δικ. 2003, σελ. 1053.

33 Ήτοι για συμφωνίες που (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων.

34 Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

35 Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ε.Επ., Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 81-96, παρ. 12-13.

συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών (π.χ. κατανομή αγορών/πελατείας, απαγόρευση παράλληλου εμπορίου), το όριο του αισθητού επηρεασμού είναι χαμηλότερο από ό,τι στην περίπτωση συμφωνιών ή πρακτικών που δεν δύναται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών.

31. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εισάγει μεγάλες/λευκές συσκευές από το εξωτερικό και τις διανέμει, [...] είτε ως αποκλειστικός διανομέας για την ελληνική επικράτεια των συσκευών σημάτων [...], με το μερίδιο αγοράς της να εκτιμάται ως [...]»⁴³. Ωστόσο, οι εξεταζόμενες συμφωνίες/πρακτικές καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και η σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική. Περαιτέρω, η Pyramis δεν εμπίπτει στον ορισμό των ΜΜΕ καθώς, αφενός ο συνολικός κύκλος εργασιών [...] κατά το 2022⁴⁴ και αφετέρου απασχολεί [...]»⁴⁵.

32. Ενόψει των ανωτέρω, εκτιμάται ότι οι πρακτικές της ελεγχόμενης εταιρείας είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το ενωσιακό εμπόριο, κατά την έννοια των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

IV.3 ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 720/2022

33. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύναται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (εφεξής και «κάθετες συμφωνίες») εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού υπό την έννοια των ως άνω διατάξεων (εφεξής και «κάθετοι περιορισμοί»).

34. Εν προκειμένω, η ελεγχόμενη και οι διανομείς της δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα εμπορίας των λευκών συσκευών, ώστε οι μεταξύ τους συμφωνίες/πρακτικές, όπως αναλυτικά αναφέρονται κατωτέρω, να αποτελούν κάθετες συμφωνίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς του ανταγωνισμού.

35. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 720/2022⁴⁶, σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές

νισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (de minimis), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, σ. 1 έως 4, παρ. 4, υποσ. 5.

43 [...].

44 Αλλά και κατά τα προηγούμενα ερευνώμενα έτη, με εξαίρεση το έτος 2020 (έτος που επηρεάστηκε από την πανδημία Covid), όπου ο κύκλος εργασιών της ήταν [...]».

45 Βλ. ανωτέρω παρ. 5.

46 Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 της Επιτροπής «για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών» (ΕΕ L 102 της 23.4.2010, σελ. 1) αντικαταστάθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 720/2022 (ΕΕ L 134 της 11.5.2022, σελ. 4), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1.6.2022.

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς⁴⁷, εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας (ευεργέτημα απαλλαγής) για τις κάθετες συμφωνίες από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά.

36. Ειδικότερα, προβλέπονται περιοριστικά συγκεκριμένοι κάθετοι περιορισμοί, που αξιολογούνται ως «ιδιαιτέρως σοβαροί» (εξ αντικειμένου) περιορισμοί του ανταγωνισμού (αποκαλούμενοι και «hardcore restrictions») και οι οποίοι δεν απαλλάσσονται, ακόμη κι όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέα) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της⁴⁸. Οι εν λόγω περιορισμοί (όπως για παράδειγμα ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης και ορισμένα είδη εδαφικής προστασίας) δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που δημιουργείται για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis), ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁴⁹.

37. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών ΕΕ 330/2010 και 720/2022 (οι οποίοι σε κάθε περίπτωση έχουν άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Τούτο προκύπτει ευθέως από το άρθρο 1 παρ. 4 του ν. 3959/2011, αλλά και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 περί ομοιόμορφης εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

IV.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ».

38. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (και αντίστοιχα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ), απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επι-

47 Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 248 της 30.6.2022, σ. 1 έως 85 (εφεξής «Κατευθυντήριες γραμμές 2022» ή «Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς»), καθώς και υπό το πρίσμα του προηγούμενου ΚΟΑ, Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σ. 1 έως 46.

48 Βλ. άρθρο 4 Κανονισμού 330/2010 και 720/2022.

49 Βλ. Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (εφεξής και «Ανακοίνωση de minimis»), ΕΕ C 291 της 30.08.2014 παρ. 13, και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition «by object» for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.06.2014, [SWD (2014) 198 final] σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς παρ. 177-181.

χειρήσεων. Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, νοούμενη ως προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του (λειτουργικό κριτήριο)⁵⁰. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁵¹.

39. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και διανομή λευκών συσκευών. Επομένως, διεξάγει κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εν λόγω δραστηριότητα και ως εκ τούτου, εμπίπτει ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης», κατά τα προεκτεθέντα, σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανταγωνισμού.

IV.5 Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

40. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 καθώς και του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ απαιτείται η ύπαρξη «συμφωνίας» (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων.

41. Προκειμένου να υπάρχει «συμφωνία», αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ρητά ή σιωπηρά να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁵². Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλαδή δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις μη συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής⁵³. Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως,

στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών⁵⁴. Η εν λόγω έννοια της συμφωνίας καλύπτει τόσο τις οριζόντιες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο αγοράς όσο και τις κάθετες συμφωνίες, κατά τον προεκτεθέντα ορισμό αυτών, όπως αποτελούν οι συμφωνίες των ελεγχόμενων με τους διανομείς τους στην υπό κρίση υπόθεση⁵⁵.

42. Επιπλέον όμως, εν τη απουσία (έστω και κατά φαινόμενο) σύμβασης και γενικότερα «συμφωνίας» υπό την ανωτέρω έννοια, αναζητείται τυχόν «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ των επιχειρήσεων, δηλαδή μορφή συντονισμού, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελήμενα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁵⁶. «Εναρμονισμένη πρακτική» νοείται και σε επίπεδο κάθετων σχέσεων μεταξύ, λ.χ., ενός προμηθευτή και των μεταπωλητών του, όπου συνήθως αναζητείται η συμμόρφωση των μεταπωλητών με τις αποστέλλόμενες από τον προμηθευτή οδηγίες, λ.χ. τιμές, η οποία διαπιστώνεται εφόσον αυτές τίθενται σε εφαρμογή, και από την οποία συνάγεται η συναίνεση των μεταπωλητών στις πρακτικές που διαμορφώνει ο προμηθευτής⁵⁷.

43. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρ. Επιτροπής, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρητή συμφωνία με την οποία εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων, το μέρος ή η Αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να αποδείξει ότι μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του άλλου⁵⁸. Για τις κάθετες συμφωνίες, η συναίνεση σε

43-44 και 97, ΠΕΚ Τ-9/99, ό.π., σκ. 200-201, ΠΕΚ Τ-56/99, *Marlines* κατά Επιτροπής, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕΦΑΘ 2560/2009, σκ. 6

54 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma v. Commission*, σκ. 112, Τ-41/96, *Bayer v. Commission*, σκ. 67- 69, Τ-208/01, *Volkswagen v. Commission*, σκ. 30-32, ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, καθώς και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

55 Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και ΔΕΚ C-56 και 58/64, *Consten και Grundig* κατά Επιτροπής, σελ. 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, άρθρο 1α) και Κανονισμό (ΕΕ) 720/2022, άρθρο 1α).

56 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 48/69, *Imperial Chemical Industries Ltd.* Κατά Επιτροπής, σκ. 64, και ΔΕΚ 40 έως 48, 50, 54 έως 56, 111, 113 και 114/73, *Coöperatieve Vereniging «Suiker Unie» UA* και λοιποί κατά Επιτροπής, σκ. 26.

57 Βλ. Ι. Lianos, *Collusion in Vertical Relations under Article 81 EC*, (2008) 45 *Common Market Law Review* 1027; Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν.Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕΛΑντ, β' έκδοση 2020, παρ. 12, 77. Τα στοιχεία αυτά, άλλωστε, διακρίνουν μία φαινομενικά μονομερή συμπεριφορά από την ύπαρξη «συμφωνίας» στο πλαίσιο διαρκών καθετοποιημένων σχέσεων, βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-74/04 Ρ, *Επιτροπή κατά Volkswagen AG*, σκ. 39 και ΕΑ 639/2017, σκ. 107.

58 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 720/2022 δεν εφαρμόζονται στη μονομερή συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων. Η εν λόγω μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

50 Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-180-184/98, *Pavel Pavlov* κ.ά. κατά *Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, *Job Centre coop.arl*, σκ. 21 καθώς και ΔΕΚ C-244/94, *Federation Francaise des Societes d'Assurance* κ.ά. κατά *Ministère de l'Agriculture et de la Pêche*, σκ. 14.

51 Βλ. ενδεικτικά υπόθ. Τ-23/09 *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP)*, *Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG)* κατά Επιτροπής, σκ. 70-71, C-55/96, ό.π., σκ. 21, συνεκδ. υποθ. C-180-184/98, ό.π., σκ. 74, υπόθ. C-118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 *Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH*, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 *Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD)*, σκ. 36, υπόθ. C244/94 ό.π., σκ. 14, απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και 2.2.

52 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma* κατά Επιτροπής, σκ. 111-113 και ΠΕΚ Τ- 1/89, *Rhone Poulenc* κατά Επιτροπής, σκ. 120, ΠΕΚ Τ-9/99, *HFB Holding* κατά Επιτροπής, σκ. 199, ΠΕΚ Τ-168/01, *GlaxoSmithKline Services* κατά Επιτροπής, σκ. 76.

53 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78 έως 215/78 και 218/78, *Van Landewyck* κατά Επιτροπής, σκ. 85-86 και ΠΕΚ Τ- 1/89, ό.π., σκ.

συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή. Η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη με προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του έτερου μέρους μπορεί να αποδειχθεί σε αυτή τη βάση⁵⁹.

44. Για τη σιωπηρή συναίνεση είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του έτερου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το έτερο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη⁶⁰. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους του προμηθευτή αναγγελία μονομερούς μείωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί αυτό το συμπέρασμα αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου.⁶¹

45. Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το έτερο μέρος⁶².

46. Στην παρούσα υπόθεση, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εφήρμοσε πρακτική επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών (ΕΔΤ - γνωστή και ως *minimum advertised prices - MAP*), η οποία συνιστά έμμεσο τρόπο εφαρμογής καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης (εφεξής και

«RPM»), με τις οποίες συμμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό τα συνεργαζόμενα καταστήματα λιανικής πώλησης.

47. Ως εκ τούτου, οι εξεταζόμενες πρακτικές εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα και δη στην έννοια της κάθετης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

IV.6 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

48. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋπόθεσης επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται⁶³. Υπό την έννοια αυτή, αν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού⁶⁴.

49. Εξάλλου, από τη νομολογία των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων προκύπτει ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, ώστε να μην απαιτείται εξέταση των αποτελεσμάτων τους. Η νομολογία αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να λογίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού^{65, 66}.

50. Για την εκτίμηση εάν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια, ώστε να λογίζεται ως περιορισμός του ανταγωνισμού, λόγω του αντικειμένου, υπό την έννοια του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011, λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο των διατάξεών της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει, καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Στο πλαίσιο των εκτιμήσεων των ανωτέρω παραμέτρων πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η φύση των επηρεαζόμενων προϊόντων, καθώς και οι πραγματικές συνθήκες της λειτουργίας και της διαρθρώσεως της οικείας αγοράς⁶⁷.

63 Βλ., μεταξύ πολλών, ΔΕΚ 56/65, *Société Technique Minière (L.T.M.) v Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)*, σελ. 321, ΔΕΕ C-228/18, *Gazdasági Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt.* και λοιπών, σκ.33 επ., με περαιτέρω παραπομπές στην ενωσιακή νομολογία. Αντίστοιχη είναι και η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων. Βλ. συναφώς ΔΕφΑθ 502/2013, σκ. 3, 2821/2013, σκ. 3.

64 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, *Allianz Hungária*, σκ. 38 και ΔΕΕ C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV κ.λπ.*, σκ. 31.

65 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-286/13, *Dole Food Company Inc. και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής*, σκ. 113-114 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία; ΔΕΕ C-209/07 *Beef Industry Development et Barry Brothers*, ECLI:EU:C:2008:643, σκ. 17.

66 Βλ. ΔΕΕ, C-67/13 P, ο.π., σκ. 49 επ.

67 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-211/22, *Super Bock*, σκ. 35, ΔΕΕ C-286/13, ό.π., σκ. 117, ΔΕΕ C-67/13, *CB κατά Επιτροπής*, σκ. 53, καθώς και ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 36 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

59 Βλ. ΔΕΚ, C-74/04 P, *Επιτροπή κατά Volkswagen AG*, σκ. 39-42.

60 Βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, *Bayer AG κατά Επιτροπής*, υπόθεση T-41/96, EU:T:2000:242, σκέψη 120.

61 Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σ. 1 έως 46, παρ. 25α) όπου αναφέρεται επίσης ότι «[...] για τις κάθετες συμφωνίες, η σιωπηρή συναίνεση μπορεί να συνάγεται από το επίπεδο εξαναγκασμού που ασκείται από έναν συμβαλλόμενο για την επιβολή της μονομερούς του πολιτικής στο άλλο ή τα άλλα μέρη της συμφωνίας σε συνδυασμό με τον αριθμό των διανομέων οι οποίοι εφαρμόζουν όντως στην πράξη τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου και επιβολής κυρώσεων που εφαρμόζει ένας προμηθευτής για να τιμωρήσει τους διανομείς εκείνους οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη μονομερή του πολιτική, υποδηλώνει σιωπηρή συναίνεση με τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή, εάν το εν λόγω σύστημα επιτρέπει στον τελευταίο να εφαρμόζει στην πράξη την πολιτική του». Βλ. και νέες Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54.

62 Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 - *Guess*, αιτιολογική σκέψη 97, με παραπομπή στην απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, *Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής*, υπόθεση C-277/87, EU:C:1990:6, σκέψη 2, και απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, *Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής*, υπόθεση T-450/05, EU:T:2009:262, σκέψεις 168 έως 209.

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ευρεία συναίνεση, βάσει προηγούμενης νομολογίας, ότι πρόκειται για εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού συμφωνία/πρακτική, η ανάλυση του οικονομικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται αυτή μπορεί να περιορίζεται στα όσα είναι απολύτως απαραίτητα προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου⁶⁸.

51. Εξάλλου, προκειμένου να έχει η συμφωνία στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, αρκεί να είναι ικανή να επαχθεί αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ήτοι να είναι εν τοις πράγμασι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της σχετικής αγοράς. Το ερώτημα αν και κατά πόσο το αρνητικό για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα παράγεται όντως, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων⁶⁹.

52. Κατά πάγια νομολογία, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής⁷⁰. Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά «εξ αντικειμένου» περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό⁷¹.

53. Ειδικότερα, δε, ως προς τις κάθετες συμφωνίες, γίνεται δεκτό ότι, παρά το γεγονός ότι συχνά είναι, ως εκ της φύσεώς τους, λιγότερο επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις οριζόντιες συμφωνίες, μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εμπεριέχουν εν δυνάμει μια αυξημένη πιθανότητα περιορισμού του ανταγωνισμού⁷². Υπό την έννοια αυτή έχει κριθεί τόσο σε επίπεδο ενωσιακής νομολογίας όσο και σε επίπεδο διοικητικής πρακτικής της ΕΑ και εθνικής νομολογίας ότι μια κάθετη συμφωνία, και δη μία συμφωνία που αφορά σε καθορισμό

τιμών μεταπώλησης ή/και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών⁷³, μπορεί να έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁷⁴.

54. Αντίστοιχα, σύμφωνα με την ΕΕπ., οι περιορισμοί, που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιοσδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες, εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως, είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, καθώς και κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁷⁵. Το γεγονός ότι μία κάθετη συμφωνία/πρακτική μπορεί να εμπίπτει στην κατηγορία των «περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας» λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο του νομικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσεται⁷⁶. Στην τελευταία αυτή κατηγορία, άλλωστε, συγκαταλέγεται και ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης ή/και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, που αποτελεί την κρινόμενη υπό διευθέτηση παράβαση, όπως εκτίθεται αναλυτικά αμέσως κατωτέρω.

IV.6.1 Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (RPM) μέσω επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών

55. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζεται η πρακτική επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, η οποία συνιστά έμμεσο τρόπο εφαρμογής καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης.

56. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Τα εν λόγω άρθρα μνημονεύουν ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, καθορίζουν τις τιμές ή οποιοσδήποτε άλλους όρους συναλλαγής που σχετίζονται με τη διαμόρφωση τιμών. Όπως προκύπτει από τη σχετική νομολογία, κύρια επιδίωξη των εν λόγω διατάξεων είναι η διασφάλιση ότι κάθε επιχείρηση θα προσδιορίζει ανεξάρτητα (αυτόνομα) την οικονομική πολιτική της στη σχετική αγορά, γίνεται καταρχήν δεκτό ότι δεν μπορεί να επιβληθεί από μία επιχείρηση σε μία άλλη επιχείρηση δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης. Σε αυτό το πλαίσιο και με αυτό το πνεύμα, ο διανομέας/μεταπωλητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να πωλεί ακόμη και με ζημία του, όπως επίσης να έχει και την ευχέρεια

73 Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 760/2021 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης ή/και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στην αγορά συστημάτων ψύξης-θέρμανσης), ΕΑ 798/2022 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης στην αγορά σχολικών τσαντών) και ΕΑ 792/2022 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης στην αγορά μηχανοκίνητων εργαλείων).

74 Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 43 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης ΕΑ 622/2015, 580/VII/2013, 495/VI/2010, 373/V/2007.

75 Βλ. Ανακοίνωση de minimis, ό.π., παρ. 13, όπου και γίνεται ρητή αναφορά στους περιορισμούς λόγω αντικειμένου, καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.6.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχ. 1, καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 23.

76 Βλ. ΔΕΕ C-211/22, ο.π., σκ. 38.

68 Βλ. απόφαση ΔΕΕ, C-373/14 P, Toshiba, σκ. 29.

69 Βλ. ΕΑ 370/VI/2007, σκ. 4.2-σελ. 38-39, ΕΑ 512/2010, σκ. 159, ΕΑ 580/2013, σκ. 107, ΕΑ 663/2018, σκ. 491, ΕΑ 676/2018, σκ. 288. Βλ. επίσης αποφάσεις ΣτΕ 1677/2014, σκ.4, ΣτΕ2342/2018, σκ. 14 και 16, και ΔΕφΑθ.1611/2020, σκ. 6.

70 Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και ΕΑ 610/2015 (Colgate), σελ. 84 επ.

71 Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 1324/2013, σκ. 4 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

72 Βλ. ΔΕΕ C-211/22, ο.π., σκ. 33.

παραχώρησης διευκολύνσεων στους πελάτες του (π.χ. εκπτώτική πολιτική).

57. Συμβατικοί όροι ή πρακτικές σε κάθετες συμφωνίες, με τους οποίους ορίζονται στο διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων) θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές παρέλκει η διαπίστωση του ανταγωνιστικού αποτελέσματος από την εφαρμογή του συγκεκριμένου όρου/συμφωνίας⁷⁷.

58. Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που ενέχουν απευθείας καθορισμό τιμών μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι εμφανής. Ωστόσο, ο καθορισμός των τιμών μεταπώλησης μπορεί, επίσης, να επιτευχθεί και με έμμεσο τρόπο. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η επιβολή πολιτικών ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής, οι οποίες απαγορεύουν στο διανομέα να διαφημίζει τιμές που κυμαίνονται κάτω από ένα ορισμένο ποσό που καθορίζεται από τον προμηθευτή, αντιμετωπίζεται ως έμμεσος τρόπος εφαρμογής καθορισμού τιμών μεταπώλησης⁷⁸. Μολονότι οι εν λόγω πολιτικές αφήνουν κατ' αρχάς τον διανομέα ελεύθερο να πωλεί σε τιμή χαμηλότερη από τη διαφημιζόμενη τιμή, λειτουργούν ως αντικίνητρο για τον καθορισμό χαμηλότερης τιμής πώλησης από τον διανομέα, διότι περιορίζουν την ικανότητα του να ενημερώνει τους δυνητικούς πελάτες σχετικά με τις διαθέσιμες εκπτώσεις. Πέραν τούτου, άλλα παραδείγματα καθορισμού τιμών μεταπώλησης με έμμεσο τρόπο αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι συμφωνίες για καθορισμό του περιθωρίου κέρδους του διανομέα, του ανωτάτου επιπέδου έκπτωσης που ο διανομέας μπορεί να χορηγήσει από ένα καθορισμένο επίπεδο τιμών, η εξάρτηση της χορήγησης εκπτώσεων ή της επιστροφής των δαπανών προώθησης από μέρους του προμηθευτή από την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών, η σύνδεση της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών, οι προειδοποιήσεις, η επιβολή κυρώσεων, η καθυστέρηση ή αναστολή παραδόσεων καθώς και η καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών⁷⁹.

59. Περαιτέρω, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών⁸⁰ ή μέτρων που μπορεί να αποθαρρύνουν

τον αγοραστή να μειώσει τις τιμές μεταπώλησης⁸¹. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί νομίμως να επιβληθεί από τον προμηθευτή δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης.

60. Εν προκειμένω⁸², λαμβάνοντας υπόψη ότι η εμπλεκόμενη εταιρεία παρακολουθούσε συστηματικά τις διαφημιζόμενες τιμές μεταπώλησης, προχωρούσε σε όχληση λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες ελάχιστες διαφημιζόμενες τιμές, καθώς και σε επιβολή ποινών (προσωρινή διακοπή προμήθειας) για όσους συνεργάτες της δεν συμμορφώνονταν με την τιμολογιακή πολιτική της, δεν τίθεται εν αμφιβόλω ο χαρακτηρισμός των εξεταζόμενων πρακτικών ως συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών καθορισμού τιμών μεταπώλησης μέσω επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών.

61. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. α' του Κανονισμού ΕΕ 720/2022 (ο οποίος από 1.6.2022 αντικατέστησε τον προηγούμενο Κανονισμό 330/2010), ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, δηλαδή συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό τους τον καθορισμό πάγιου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, θεωρείται ως ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού που δεν τυγχάνει απαλλαγής βάσει του άρθρου 2 του Κανονισμού. Επίσης, ο εν λόγω κάθετος περιορισμός δεν δύναται να εξαιρεθεί από την απαγόρευση της παρ. 1 των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ακόμα και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του δικτύου διανομής του δεν υπερβαίνει τα όρια του 15%, σύμφωνα με την Ανακοίνωση de minimis της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁸³, ή του 10% κατά τα αντιστοίχως οριζόμενα στην Ανακοίνωση της ΕΑ για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας⁸⁴.

IV.7 ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ

62. Κατά πάγια νομολογία, παραβίαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ δεν στοιχειοθετείται μόνο από μεμονωμένη ενέρ-

λογισμικό (software) για τον σκοπό αυτό. Βλ. σχετικά και OECD REPORT ON HUB και SPOKE CARTELS (2019), με ειδική αναφορά στη χρήση αλγορίθμων από τους προμηθευτές για την παρακολούθηση τιμών στις διαδικτυακές πλατφόρμες, πρακτική που ενδέχεται να συνιστά RPM (σελ. 32 επ.). Σε συνέχεια της ανωτέρω κλαδικής έρευνας, η Ευρ. Επιτροπή εξέδωσε αποφάσεις επιβολής προστίμων για πρακτικές και συμφωνίες καθορισμού τιμών μεταπώλησης στα ηλεκτρονικά καταστήματα διαφόρων προμηθευτών επώνυμων προϊόντων, όπως GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS, DENON και MARANTZ (βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις ΑΤ. 40181, ΑΤ. 40182, ΑΤ. 40428, ΑΤ. 40465 και ΑΤ. 40469 στο πλαίσιο της διαδικασίας ενεργούς συνεργασίας των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, με αντάλλαγμα την επιβολή μειωμένου προστίμου). Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

81 Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 190.

82 Βλ. και κατωτέρω ενότητα V.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ.

83 Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 43.

84 Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Α. με ημερομηνία 2.3.2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis).

77 Βλ. ΕΑ 657/2018 (MINEPBA), ΕΑ 663/2018 (ΕΛΑΪΣ-UNILEVER) και ΕΑ 676/2018 (FRIESLAND CAMPINA) και τις εκεί παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

78 Κατευθυντήριες Γραμμές 2022, ό.π., παρ. 187 δ) και 189.

79 Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 185 επ. και ΕΑ 657/2018, σκ. 495 με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-260/07, ό.π., σκ. 79-80 και ΔΕΚ C-279/06, CEPISA, σκ. 71. Βλ. και Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν.Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕλΑντ, β' έκδοση 2020, παρ. 12, 77.

80 Σύμφωνα με την από 10.5.2017 έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ηλεκτρονικό εμπόριο (Βλ. Final report on the E-commerce Sector Inquiry-COM (2017) 229 final), 30% των προμηθευτών παρακολουθεί συστηματικά τις διαδικτυακές τιμές μεταπώλησης των λιανεμπόρων και 38% χρησιμοποιεί εξειδικευμένο

γεια, αλλά και από μία αλληλουχία διαδοχικών πράξεων ή ακόμη και από μια συνεχή, αδιάλειπτη συμπεριφορά, οπότε μπορεί να θεωρηθεί ότι τα επιμέρους στοιχεία τους συνθέτουν μία ενιαία παράβαση⁸⁵. Η έννοια της «ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως», όπως αυτή αναγνωρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός «συνολικού σχεδίου», στο οποίο εντάσσονται διάφορες πράξεις, λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόνευση του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως του ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς ενεργειών ή η διαρκής αυτή συμπεριφορά θα μπορούσαν να συνιστούν και αφ'εαυτών παράβαση των εν λόγω άρθρων⁸⁶.

63. Όσον αφορά στη διαπίστωση ότι τελέσθηκε μια ενιαία παράβαση, αρκεί να αποδειχθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές - μολονότι ενδέχεται να αφορούν ακόμη και σε διαφορετικά προϊόντα, υπηρεσίες ή εδάφη - εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο οι οικείες επιχειρήσεις έθεσαν εν γνώσει τους σε εφαρμογή, προκειμένου να επιτύχουν έναν κοινό, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό⁸⁷.

64. Συναφώς έχουν ληφθεί υπόψη πολλά κριτήρια όπως, μεταξύ άλλων, η ταύτιση αντικειμένου⁸⁸, προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες αφορούν οι επίμαχες πρακτικές⁸⁹, η σύμπτωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που τις εκπροσωπούν⁹⁰, η μεταχείριση των ίδιων μεθόδων για

την εφαρμογή τους⁹¹ και η ταύτιση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών⁹². Τυχόν μεταβολή στις πρακτικές τέλεσης της παράβασης, μεταβλητότητα στην ένταση και στα χαρακτηριστικά τους ή μεταβολή στον αριθμό και την ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν σηματοδοτεί την άρση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης⁹³. Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή πρέπει να εξετάζονται στο σύνολό τους για την εξαγωγή συμπεράσματος⁹⁴.

65. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, επιτρέπεται η επιβολή από την αρχή ανταγωνισμού προστίμου για το σύνολο της ληφθείσας υπόψη παραβατικής περιόδου και καθορισμού της ημερομηνίας ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής κατά την ημερομηνία από την οποία έπαυσε η διαρκής παράβαση⁹⁵.

66. Εν προκειμένω, όπως θα αναλυθεί για την εμπλεκόμενη εταιρεία (βλ. κατωτέρω ενότητα VI), συντρέχουν οι προεκτεθείσες προϋποθέσεις (ιδίως ταύτιση αντικειμένου, προϊόντων, συμμετεχόντων μερών, γεωγραφικής περιοχής και εφαρμοζόμενων μεθόδων) για τον χαρακτηρισμό των εξεταζόμενων πρακτικών ως μίας ενιαίας και διαρκούς παράβασης.

IV.8 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ

67. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και του άρθρου 1 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, υπόκειται σε τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις, δυο θετικές και δυο αρνητικές: (α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, (β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, (γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

68. Κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής

νων, παρ. 134, και C- 189, Dansk Rörindustri κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. I-5425, σκ. 145.

91 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-147/09 και 148/09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. βλ. χαρακτηριστικά ΓενΔΕΕ Τ-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. II1233, σκ.83-106.

92 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-147/09 και 148/09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60. Για διακριτές τοπικές αγορές βλ. ΓενΔΕΕ Τ-25/95 κ.λπ. Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, σκ. 4122.

93 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. II-1233, σκ.83-106, που έγινε δεκτή στο σημείο αυτό από το ΔΕΕ C-287/11 Ρ, Επιτροπή κατά Aalberts κ.α

94 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-259/02 κ.λπ. Raiffeissen Zentralbank Osterreich κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-5169, σελ. 121.

95 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-147/09 και 148/09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 62. Βλ. επίσης τις Προτάσεις του Γεν. Εισαγγελέα Κοσμά στην υπόθεση C- 49/92 Ρ, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, σκ.80.

85 Βλ. ΓενΔΕΕ Τ- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 152 και νομολογία στην οποία παραπέμπει.

86 Βλ. ΔΕΕ C-702/19 Ρ, Silver Plastics GmbH και Co. KG, σκ. 81, Villerooy και Boch κατά Επιτροπής, C-644/13 Ρ, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, C- 49/92 Ρ, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, Συλλ. 1999, σελ. I-4125, σκ. 81.

87 Βλ. σχετικώς, απόφαση ΔΕΕ C-204/00 Ρ, C-205/00 Ρ, C-211/00 Ρ, C-213/00 Ρ, C-217/00 Ρ και C-219/00 Ρ, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2004, σελ. I -123, σκ. 258 και 260, καθώς και αποφάσεις C105/04 Ρ Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. 8725 σκ. 110 και C- 441/11 Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens NV, σκ. 41. Βλ. επίσης ΓενΔΕΕ Τ-204/08 και Τ-212/08, Team Relocations NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σελ. II-3569, σκ. 36, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση ΔΕΕ C-444/11Ρ, Team Relocations κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 49 επ., ΓενΔΕΕ Τ-147/09 και 148/09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 58. Βλ. σχετικά και ΓενΔΕΕ Τ-101/05 και Τ-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, σκ. 180.

88 Βλ. συναφώς, ΔΕΕ, C-113/04 Ρ, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-8831, σκ. 170 και 171, και ΓενΔΕΕ, Τ-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312.

89 Βλ. συναφώς, ΓενΔΕΕ Τ-71/03, Τ-74/03, Τ-87/03 και Τ-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. II-10, σκέψεις 118, 119 και 124, και Τ-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, ο.π., σκ. 312. Για διαφορετικά προϊόντα, βλ. απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/F/38620- Υπεροξειδίου του υδρογόνου και υπερβορικό άλας, παρ. 98, ΓενΔΕΕ Τ- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 170-175, Τ-15/02 BASF κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-497, σκ.76-77.

90 Βλ. ΓενΔΕΕ, Τ-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312. Για διαφοροποιήσεις στον αριθμό ή στην ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων βλ. Αποφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/IV/35.691 - Καρτέλ προμονωμένων σωλή-

απαλλαγής της παρ. 3 των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.⁹⁶ Κατά τη σχετική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών.

69. Στην παρούσα υπόθεση, βάσει των στοιχείων του φακέλου, δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ των συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών⁹⁷ που διαπιστώθηκαν για την εμπλεκόμενη εταιρεία⁹⁸, κυρίως λόγω της φύσης των υπό εξέταση πρακτικών. Οι τελευταίες αφορούν καθορισμό τιμών μεταπώλησης μέσω επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, ήτοι ιδιαιτέρως σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού, γεγονός που καθιστά δύσκολη την σωρευτική επίτευξη και των τεσσάρων προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ και ειδικότερα αυτή της επιβολής μη απαραίτητων περιορισμών για την επέλευση αντικειμενικών οικονομικών πλεονεκτημάτων και τον προσπορισμό οφέλους στους καταναλωτές.

V. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ PYRAMIS

V.1 ΚΥΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ

70. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η Pyramis προέβη ήδη από το έτος 2018⁹⁹ σε επιβολή πολιτικής ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής (εφεξής και «ΕΔΤ»), η οποία περιόριζε τη δυνατότητα των συνεργαζόμενων με εκείνη λιανοπωλητών, να διαφημίζουν σε διαδικτυακούς διαύλους σύγκρισης τιμών (κυρίως στη διαδικτυακή πλατφόρμα του Skroutz) τιμές που κυμαίνονται κάτω από το επίπεδο των τιμών που γνωστοποιούσε η Εταιρεία.

71. Συγκεκριμένα, η πρακτική των ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, την οποία ακολουθούσε η Εταιρεία - κατά τη διάρκεια των ετών 2018-2022 - βασιζόταν στα ακόλουθα τέσσερα (4) βήματα:

i. Συστηματική και συχνή (έως και καθημερινή) παρακολούθηση των λιανικών τιμών ανά προϊόν ανά κατάσταση, όπως αυτές εμφανίζονται στο διαδίκτυο και

⁹⁶ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 (και στην πάγια ενωσιακή νομολογία που παραπέμπουν).

⁹⁷ Βλ. σχετικά Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 (νυν 101) παρ. 3 της Συνθήκης, ΕΕ C 101/27.4.2004. Βλ. και άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 και άρθρο 4 ν. 3959/2011 ως προς το βάρος απόδειξης της συνδρομής των σωρευτικών προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011. Βλ. επίσης Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17.

⁹⁸ Στην Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς της εταιρείας αναφέρεται ρητά ότι η εν λόγω σύμβαση δεν δύναται να τύχει ατομικής απαλλαγής βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

⁹⁹ Για λόγους πληρότητας επισημαίνεται ότι στον φάκελο της υπόθεσης περιλαμβάνονται και μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας με θέμα των ύψος των λιανικών τιμών στο διαδίκτυο κατά την προγενέστερη περίοδο, τα οποία ωστόσο κρίνονται ως μεμονωμένα στοιχεία.

κυρίως στην πλατφόρμα Skroutz¹⁰⁰ και σύγκριση αυτών με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες λιανικές τιμές (αρχικά μέσω καταγραφής από υπαλλήλους, ενώ αργότερα μέσω αυτοματοποιημένης πλατφόρμας της εταιρείας [...])¹⁰¹.

ii. Δημιουργία εσωτερικής λίστας πελατών/«παραβατών» - γνωστής ως «αδρανοποιήσεις» - στην οποία καταγράφονταν οι πελάτες για τους οποίους θα υπήρχε προσωρινή διακοπή προμήθειας λόγω «παράβασης» τιμών. Επισημαίνεται ότι ανάλογα με τη συχνότητα των παραβάσεων, μεταβαλλόταν και η περίοδος διακοπής προμήθειας, ήτοι «περίοδος τιμωρίας» (π.χ. 2 εβδομάδες). Η εν λόγω λίστα αποστέλλοταν στους υπαλλήλους - πωλητές της Pyramis.

iii. Όχληση των λιανοπωλητών της προαναφερθείσας λίστας από τους αρμόδιους υπαλλήλους - πωλητές της Pyramis, προκειμένου να διορθώσουν τις διαφημιζόμενες τιμές τους.

iv. Επιβεβαίωση ότι οι τιμές διορθώθηκαν μέσω αποστολής «αποδεικτικού υλικού» (π.χ. print screen ή/και συνδέσμου (link) όπου εμφανιζόταν η διορθωμένη πλέον διαφημιζόμενη τιμή του προϊόντος, ιδίως στο Skroutz) στην αρμόδια υπάλληλο της Pyramis για το μηχανισμό εφαρμογής των ΕΔΤ (εφεξής και «υπάλληλος της Pyramis»), προκειμένου να ενημερώσει το σύστημα περί της «άρσης» της «αδρανοποίησης»/διακοπής προμήθειας όταν θα ολοκληρωνόταν η περίοδος «τιμωρίας» του παραβάτη. Μετά τη λήξη της εν λόγω περιόδου τιμωρίας και εφόσον είχε ήδη σταλεί η «απόδειξη» ότι ο πελάτης ακολουθεί τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές, οι τιμολογήσεις στον πελάτη ξεκινούσαν εκ νέου.

Τα ανωτέρω καταδεικνύονται τόσο από μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας της Εταιρείας, όπως και από μηνύματα μεταξύ της Εταιρείας και μεταπωλητών. Ενδεικτικά:

72. Σε διάφορα μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας, ο πωλητής στέλνει το όνομα ή/και το «αποδεικτικό υλικό» του πελάτη που διόρθωσε την τιμή (π.χ. μήνυμα με τίτλο «ΔΙΟΡΘΩΣΗ» ή/και print screen με φωτογραφία της τιμής του προϊόντος στο διαδίκτυο) και η υπάλληλος της Pyramis τον ενημερώνει για το πότε θα «ανοίξει», δηλαδή θα παύσει η αδρανοποίηση του πελάτη, οπότε και θα τιμολογείται κανονικά. Ενδεικτικά, για τον λιανέμπορο [...], στις 03.05.2018¹⁰², ο πωλητής στέλνει στην υπάλληλο της Pyramis μήνυμα με τίτλο «[...]» (σ.σ. ο [...] είναι λιανέμπορος) και σχετικό print screen, ενώ η υπάλληλος αναφέρει στις 04.05.2018 ότι «Θα ανοίξει 9/5 γιατί είχε τρεις παραβάσεις στη σειρά». Παρόμοια είναι και τα ακόλουθα ενδεικτικά μηνύματα:

¹⁰⁰ Βλ. ενδεικτικά κατωτέρω τα μηνύματα ηλ. αλληλογραφίας από 23.06.2018 (λιανοπωλητής [...]), 22.10.2019 (λιανοπωλητής [...]), 01.12.2020 (σύνολο λιανοπωλητών) και 16.05.22 (λιανοπωλητής [...]) από όπου προκύπτει ότι η εφαρμογή της πρακτικής των ΕΔΤ αφορά κυρίως στην ιστοσελίδα του Skroutz (και όχι στην ιστοσελίδα σύγκρισης τιμών «Best Price», καθώς και στις ιστοσελίδες των λιανοπωλητών).

¹⁰¹ [...].

¹⁰² Ημερομηνία έναρξης της παράβασης. Βλ. κατωτέρω παρ. 118 αναφορικά με τη διάρκεια της παράβασης.

- για τον λιανέμπορο [...], η υπάλληλος αναφέρει στις 16.05.2018 ότι «ΘΑ ΑΝΟΙΞΕΙ ΣΤΙΣ 30/5 ΓΙΑΤΙ ΕΙΧΕ 6 ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ!!!!».

- για τον λιανέμπορο [...], η υπάλληλος αναφέρει στις 28.05.2018 ότι «θα τον ανοίξω στις 4/6 γιατί είχε 3 παραβάσεις στη σειρά».

- για τον λιανέμπορο [...], η υπάλληλος αναφέρει στις 28.05.2018 ότι «Ο [...] θα ανοίξει στις 11/6/2018 γιατί είχε 6 παραβάσεις στη σειρά».

- για τον λιανέμπορο [...], καθώς και 2 ακόμα λιανέμπορους, η υπάλληλος αναφέρει στις 15.06.2018 ότι «ΤΟ [...] ΤΟ ΑΝΟΙΞΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΔΥΟ ΘΑ ΑΝΟΙΞΟΥΝ ΣΤΙΣ 29/6 ΓΙΑΤΙ ΕΧΟΥΝ 6 ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ».

- για τον λιανέμπορο [...], η υπάλληλος αναφέρει στις 03.07.2018 ότι «ΘΑ ΑΝΟΙΞΕΙ 10/7 ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ 3 ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ», ενώ σε νεότερο μήνυμά της αναφέρει «ΤΟΝ ΑΝΟΙΓΩ ΤΩΡΑ ΤΕΛΙΚΑ».

73. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Αδρανοποιήσεις Πελατών», η υπάλληλος της Pyramis αποστέλλει στους πωλητές τα εξής δύο συνημμένα: α) «την νέα λίστα αδρανοποιήσεων internet» και β) μια «λίστα με τα συνολικά penalties» για το τρίμηνο Απριλίου - Ιουνίου 2018, ενώ τους επισημαίνει «Αναμένω τις φωτογραφίες με τις διορθώσεις προκειμένου να ανοιχτούν και πάλι οι πελάτες». (22.06.2018).

74. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα τις λιανικές τιμές που παρουσιάζονται στην πλατφόρμα Best Price από τον λιανέμπορο [...], ο υπάλληλος της Pyramis αναφέρει «Μου το έχουν φέρει αρκετοί (σ.σ. έτεροι λιανέμποροι) ως ζήτημα γιατί σε πολλά προϊόντα ο συγκεκριμένος [...] πουλάει πιο φτηνά από εμάς. Το έχουμε συζητήσει από κοντά και μου είπες ότι δεν ελέγχουμε το best price. Πρέπει να ενημερωθούμε ποιος είναι, πως μπορεί να πουλάει τόσο χαμηλά και τι μπορούμε να κάνουμε γιατί μου το φέρνουν ως θέμα για τη μη συμμόρφωση τους. (23.06.2018).

75. Με την έναρξη της νέας χρονιάς, το 2019, όπως προκύπτει από μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφία, γίνεται εκ νέου συζήτηση/υπενθύμηση για τη διαδικασία συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές. Συγκεκριμένα, η υπάλληλος της Pyramis αποστέλλει στους πωλητές τις «αδρανοποιήσεις» για τις 15.01.2019, καθώς και μήνυμα όπου περιγράφει βήματα όπως:

- «Κάθε μέρα θα γίνεται έλεγχος στην κλασική λίστα με τους κωδικούς προϊόντων»,

- τη διακύμανση των «ποινών» ανάλογα με το αριθμό των «παραβάσεων», όπως

«- ΕΝΤΟΣ 3 ΜΗΝΩΝ

3 φορές αδρανής^[103] ----- αδρανοποίηση 1 εβδομάδα
Άλλες 3 φορές αδρανής (σύνολο 6) ----- αδρανοποίηση 2 εβδομάδες

Ακόμα 3 φορές αδρανής (σύνολο 9) ----- αδρανοποίηση 1 μήνα + συζήτηση με προϊστάμενο».

Να σημειωθεί ότι ... εάν την επόμενη μέρα έχει διορθωθεί ο αδρανοποιημένος σε όλους του κωδικούς της ..., τότε γίνεται αυτόματα ξανά ενεργός». (15.01.2019).

Την επόμενη ημέρα, η συζήτηση επί της προαναφερθείσας διαδικασίας συνεχίζεται, με στέλεχος της εταιρείας να αναφέρει «Νομίζω ότι το θέμα έχει συζητηθεί

αρκετά. Συμφωνώ απόλυτα με τη διαδικασία αλλά και με τις ποινές, αρκεί να ισχύσουν για όλους. Σε αντίθετη περίπτωση θα ακυρώσουμε τους εαυτούς μας, αλλά και οι προσπάθειες ετών. (17.01.2019).

76. Σε εφαρμογή των ανωτέρω και σε μήνυμα της υπαλλήλου της Pyramis με επισυναπτόμενο το σχετικό αρχείο excel για τις αδρανοποιήσεις πελατών, ήτοι ποινή προσωρινής παύσης προμήθειας, στέλεχος της PYRAMIS αναφέρει σε συνάδελφο «[...] κράτησε αδρανοποιημένους σε παρακαλώ τους παρακάτω μέχρι την επόμενη Τέταρτη, ασχέτως διορθώσεων.» Ακολουθεί λίστα με 15 ονόματα πελατών (με κίτρινη επισήμανση/highlighted). Επισημαίνεται ότι το αρχείο excel περιλαμβάνει συνολικά 190 πελάτες (17.01.2019).

77. Τις επόμενες ημέρες, οι πωλητές της Pyramis επικοινωνούν με πελάτες για τις διορθώσεις, όπως προκύπτει από τα μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας. Ενδεικτικά: α) «με το (σ.σ. λιανοπωλητή) [...] επικοινωνήσα και είπε ότι τα αλλάζει», β) «Επίσης μίλησα με [...] το πρωί και θα συμμορφωθεί και ο [...] (σ.σ. λιανοπωλητής). Βλέπουμε αύριο και κινούμαστε. Αναμένουμε και από τους υπόλοιπους». (22.01.2019), γ) «Μετά από διάφορα μηνύματα που ήταν από επικίνδυνα μέχρι δεοντολογικά απαράδεκτα, διόρθωσε επιτέλους και ο τελευταίος (για σήμερα)! Καλό βράδυ σε όλους [...], με το μήνυμα να έχει αποσταλεί στις 9.30μμ περίπου και να έχει τίτλο «[...]»¹⁰⁴ (23.01.2019)

78. Σε αίτημα λιανεμπορίου ([...]) για αποστολή παραγγελίας, ο πωλητής της Pyramis απαντά «έχουμε λάθος τιμές σε αρκετά προϊόντα λόγω αλλαγής τιμοκαταλόγου. Τώρα άμεσα πρέπει να διορθώσουμε τον 065029401 (σ.σ. κωδικός απορροφητήρα) σε 64€», με τον λιανοπωλητή να συμμορφώνεται εντός μισαώρου και να απαντά «Αλλάχτηκε και αυτός και ο 065029302» (16.05.2019). Μάλιστα, τρεις μέρες αργότερα, ο ίδιος λιανέμπορος επανέρχεται με μήνυμα - αναφορικά με τις τιμές στον όμιλο αγορών/«φορέα» [...] στον οποίο ανήκει - με τίτλο «εγώ τι κάνω» και περιεχόμενο «Σύμφωνα με την τελευταία μας επικοινωνία και όπως μου είπες κανα 2 τιμές που είχαν ξεφύγει και διόρθωσα αμέσως. Χωρίς να σημαίνει τίποτα και εννοείται αγνοώντας όλους τους υπόλοιπους, εγώ τι ακολουθώ, το 64,00€ που μου είπες και έβαλα, ή το 62,00€ που έχει ο φορέας», με τον πωλητή να απαντά «ο φορέας με αυτή την τιμή παρανομεί. Οι τιμές είναι αυτές που σου έχω στείλει. Μην ανησυχείς αργά ή γρήγορα όλοι θα διορθώσουν και θα γυρίσουμε στην προηγούμενη ορθή κατάσταση. Εσεις εξάλλου ήσασταν πάντα τυπικότατοι και παρακαλώ να παραμείνετε έτσι. Είναι θέμα λίγων ημερών» και τον λιανοπωλητή να επιβεβαιώνει «Το γνωρίζω και έτσι θα μείνω. Περισσότερο ενημερωτικού χαρακτήρα ήταν το mail μου παρά ουσιαστικό!» (19.05.2019).

79. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Δίκτυο 22-07-19», όπου η υπάλληλος της Pyramis αποστέλλει τη συνήθη καταγραφή τιμών, ο πωλητής απαντά τρεις μέρες αργότερα «[...] ok», επισυνάπτοντας με print screen από την πλατφόρμα skrouz με τις τιμές

103 Σ.Σ. εννοεί «παραβάτης».

104 Πιθανολογείται ότι πρόκειται για τη [...].

του συγκεκριμένου λιανεμπορίου για δύο προϊόντα (23.07.2019).

80. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «ΣΟΣ!!! [...] ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ», ο Διευθυντής Πωλήσεων της Pyramis αποστέλλει μήνυμα σε πωλητή με το ακόλουθο περιεχόμενο «Εστειλα τις παρακάτω Κουζίνες στον [...] για να διορθώσει (σ.σ. τιμές) και εισέπραξα αυτές τις απαντήσεις, καθώς δυστυχώς υπάρχουν 2-3 πελάτες που παρακολουθεί άσχετα εάν είναι η δεν είναι στο Skroutz. Θα πρέπει άμεσα να δούμε πως θα το χειριστούμε. [...] είναι η νούμερο 1 προτεραιότητα σου. Πρέπει να κινηθούμε άμεσα και με «λεπτότητα στους [...] και [...]». Αν κάπου κολλήσουμε με ενημερώνεις άμεσα». Στις εν λόγω απαντήσεις του [...] που αφορούν σε 5 κουζίνες, αναφέρεται για τη μια κουζίνα ότι θα αλλάξει άμεσα την τιμή, για τη δεύτερη ότι την έχει ο [...] 398€, για την τρίτη ότι την έχει η [...] 409€ και για τις δύο επόμενες ότι της έχει η [...] (06.08.2019).

81. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Τηλεφωνική επαφή με [...]», ο Διευθυντής Πωλήσεων αποστέλλει μήνυμα σε στελέχη της Pyramis περιγράφοντας τα βασικά σημεία της συζήτησής του με την υπεύθυνη της αλυσίδας [...], μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τόσο θέματα αποφυγής μεγάλων προωθητικών ενεργειών όσο και θέματα συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές. Συγκεκριμένα: α) ως προς τις προωθητικές ενέργειες και τις εκπτώσεις «Την προηγούμενη Πέμπτη, έκανε μεγάλη προωθητική με όλους τους συνεργάτες της για μια μέρα, με πολύ μεγάλες εκπτώσεις και εξαίρεσε μόνο την Pyramis και την [...] από όλες τις πλατφόρμες (Site, Skroutz, Best price). Της υπενθύμισα ότι σε περιόδους προωθητικών εάν μας εξαιρεί από τα 2 τελευταία site, μπορούμε να υποστηρίξουμε ενέργεια μεγάλης κλίμακας και έντασης, στηρίζοντας άμεσα με profit compensation» και β) ως προς τις τιμές στο δίκτυο «Λέει ότι έκανε τις περισσότερες αλλαγές που ζητήθηκαν, αλλά θα το τσεκάρει και θα μας πει για να κάνουμε εκ νέου τον έλεγχο εμείς και (ανάποδα πλέον) να την ενημερώσουμε εμείς που δεν έχουν γίνει ακόμα οι αλλαγές.» (22.10.2019).

82. Σε εσωτερική αλληλογραφία, στελέχη της Pyramis συζητούν για τη βελτιστοποίηση της διαδικασίας συμμόρφωσης των λιανεμπόρων με τις καθορισθείσες τιμές, θέτοντας προς συζήτηση δύο εναλλακτικές προτάσεις. Συγκεκριμένα αναφέρεται «Σε συνέχεια συζητήσεως μου με τον [Διευθυντή Πωλήσεων] σχετικά με το δίκτυο και την εύρυθμη λειτουργία του, παρακάτω θα βρείτε 2 προτάσεις έτσι ώστε ο καθένας μας ενημερώσει τον τρόπο που θα θέλει να λειτουργήσουμε στις συνεχόμενες παραβάσεις. Αναλυτικά:

1. Όταν ένας πελάτης κάνει 1 παράβαση θα κλείνει για 1 εβδομάδα και θα ανοίγει για τιμολόγηση ακριβώς 1 εβδομάδα από την ημέρα που θα μου σταλεί torptsc (σ.σ. print screen) με την ημερομηνία που έχει διορθώσει. Όταν ο ίδιος πελάτης κάνει και δεύτερη παράβαση τότε θα κλείνει για 2 εβδομάδες και ισχύει πάλι το ίδιο με torptsc. Την τρίτη φορά ο πελάτης θα κλείνει για 1 μήνα και επίσης πάλι θα ισχύει η ίδια διαδικασία με torptsc. Έτσι λοιπόν την 4 φορά που θα κάνει παράβαση τότε θα υπάρχει η ενημέρωση ότι σταματάμε την συνεργασία μας.

2. Όταν ένας πελάτης κάνει 1 παράβαση θα κλείνει για 1 εβδομάδα και θα ανοίγει για τιμολόγηση ακριβώς 1 εβδομάδα από την ημέρα που θα μου σταλεί torptsc με την ημερομηνία που έχει διορθώσει. Όταν ο ίδιος πελάτης κάνει και δεύτερη παράβαση τότε θα κλείνει για 2 εβδομάδες και ισχύει πάλι το ίδιο με torptsc. Την τρίτη φορά που ο πελάτης έχει κάνει παράβαση θα του σταματήσουμε την παροχή που του δίνουμε...

Θα ήθελα σας παρακαλώ όλοι μας να σκεφτούμε το ιδανικό σενάριο έτσι ώστε να μπορέσουμε να σταματήσουμε (αυτούς που αλλάζουν τιμές) και να τους επαναφέρουμε στην ίδια γραμμή. Σίγουρα δεν είναι εύκολο αλλά νομίζω ότι μπορούμε να βρούμε την κατάλληλη λύση. Έχουν έρθει και άλλες ιδέες, αλλά άμεσα μέχρι τέλος του μήνα θα πρέπει να έχουμε πάρει μια απόφαση. Δεν αναφέρω καθόλου για το θέμα που παρακολουθούμε το δίκτυο γιατί είναι ξεκάθαρο σε όλους μας. Εάν βέβαια κάποιος έχει μια πρόταση να μας την στείλει και να την συζητήσουμε...»

Ο Πωλητής του απαντά: «...είμαι ξεκάθαρα υπέρ του πρώτου σεναρίου με τη διαφορά όμως ότι δε λαμβάνει καθόλου υπόψη σε πόσους κωδικούς είναι κάποιος παραβάτης. Αυτό ακριβώς το σύστημα είχε εφαρμοστεί πριν από δύο χρόνια. Τα αποτελέσματα ήταν θετικά. Σταδιακά όμως γινόμασταν και πιο ελαστικοί γιατί απλούστατα θα μειωνόταν πολύ τζίρος. Το 4 επομένως θεωρώ ότι δεν είναι εφαρμόσιμο. Θα ισχύει όμως για όλους τους πελάτες μας; (και προφανώς ξέρεις καλά για ποιους μιλάω). Σε κάθε περίπτωση πάντως, πιστεύω ότι στην ποινή που θα επιβληθεί πρέπει να παίζει ρόλο και σε πόσους κωδικούς είναι παραβάτης ο πελάτης μας, αλλά και η συχνότητα εμφάνισης.» (11.11.2019).

83. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Δίκτυο», ο Διευθυντής Πωλήσεων συζητά με πωλητή της Pyramis σχετικά με θέματα συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές για την [...] και την [...]. Συγκεκριμένα ο πωλητής αναφέρει «Το πανηγύρι συνεχίζεται, και γνωρίζεται καλά ποιοι ευθύνονται για αυτό. Πως θα επιβάλουμε εμείς την τάξη στους υπόλοιπους, όταν μας απαντάνε με αυτόν τον τρόπο;», αποστέλλοντας σύνδεσμο link στην πλατφόρμα skroutz για μια κουζίνα. Ο Διευθυντής του απαντά: «Θα το δούμε αλλά είναι μια κουζίνα και μάλιστα η γκαζιού. Είναι συμμορφωμένος (σ.σ. ο πελάτης [...]) με τις τιμές) εδώ και πολύ καιρό και ΔΕΝ μπορώ να πω το ίδιο για το υπόλοιπο δίκτυο. Σε κάθε περίπτωση θα απαντήσει [...] αφού πάρει τηλέφωνο άμεσα το [...]», με τον πωλητή να καταλήγει «η παράβαση δεν αφορά μόνο το [...], αλλά όπως καταλαβαίνεις και τον "εμπρηστή" [...]. Σε κάθε περίπτωση τα λέμε αύριο...» (08.12.2019).

84. Με την έναρξη της υγειονομικής κρίσης του COVID-19, ο έλεγχος συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές στο διαδίκτυο συνεχίζεται και κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης κυκλοφορίας (lockdown). Συγκεκριμένα, η υπεύθυνη της Pyramis αποστέλλει τη συνήθη καταγραφή τιμών στο διαδίκτυο (συχνά αναφερόμενη και ως «καταγραφή Δικτύου» στην εσωτερική αλληλογραφία), επισημαίνοντας: «Συνημμένα θα βρείτε την καταγραφή του Δικτύου (24/3). Ο πελάτης [...] έχει 86 κωδικούς σε παράβαση, δεν τους έγραψα για να το

δεις [όνομα πωλητή Pyramis]. Επίσης θα παρακαλούσα τα prtScn να σταλούν σε εμένα». Ακολουθεί η παρέμβαση του Διευθυντή πωλήσεων ο οποίος αναφέρει στον πωλητή: «Το έχω ακούσει από πολλούς για τον [...]. Το έχει παρακάνει και σε κωδικούς και σε διάρκεια. Σε παρακαλώ τακτοποιήστε το. Με ενημερώνεις όταν διορθώσει, αν και το βασικό είναι να μην το επαναλαμβάνει», με τον πωλητή να απαντά «Ποτέ δεν είχε ανάλογο θέμα. Προφανώς σκέφτηκε πονηρά ότι δε θα ελέγχουμε λόγω της κατάστασης. Φυσικά και ενημερώθηκε άμεσα. Δε νομίζω ότι θα ξαναγίνει.» (26.03.2020).

85. Παρόμοια είναι η κατάσταση και τον Απρίλιο 2020. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας: i) Σε μήνυμα της υπεύθυνης της Pyramis προς τους πωλητές με τίτλο «ΣΟΣ δικτυο» και περιεχόμενο «Δείτε τους παρακάτω που έχουν κάνει παράβαση στο Δίκτυο και πείτε μου για αλλαγές...», στο οποίο επισυνάπτεται λίστα με συνολικά 13 παραβάτες/λιανοπωλητές, ανά πωλητή. Ένας εξ αυτών απαντά για τους λιανοπωλητές ευθύνης του μετά από κάποιες ώρες «[...] είναι οκ... [...] δώσε τον... [...] (σ.σ. Λιανέμπορος) ακολουθεί [...]... θα αλλάξει αυτόματα τις τιμές όταν τις αλλάξει και ο [...]...» (15.04. 2020) και ii) μήνυμα πωλητή με περιεχόμενο «[...]δίκτυο οκ», επισυνάπτεται print screen με τιμή στην πλατφόρμα skoutz για κεραμική εστία (28.04. 2020)

86. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «minutes συνάντησης», όπου συνοψίζονται θέματα που συζητήσε η ομάδα πωλήσεων και επόμενα βήματα αναφέρεται ως προς τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές στο διαδίκτυο και τις ποινές των παραβατών:

«Δίκτυο: Συνεχίζουμε κανονικά την καταγραφή και θα προχωρήσουμε άμεσα στο κλείδωμα του πελάτη για 1 εβδομάδα που θα έχει κάνει την παράβαση. Έλεγχος για το αν τιμολογήσαμε κάποιον πελάτη ενώ ήταν κλειδωμένος και δεν είχε έγκριση.

[...] vs [...]. Έντονη πίεση και στους δυο πελάτες για την σωστή τήρηση τιμών».

Έτερος συνάδελφος συμπληρώνει «Στο επόμενο δίκτυο η [...] κλειδώνει για 1 εβδομάδα τους παραβάτες και δεν θα ανοίγονται μέχρι τον επόμενο έλεγχο. Έναρξη τήρησης του αρχείου που υπήρχε στο οποίο καταγράφονταν οι παραβάτες ανά εβδομάδα, με ευθύνη της Αθήνας. Υπεύθυνος: [...]» (16.06. 2020).

87. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με διάφορα θέματα συζήτησης μεταξύ πωλητή και Διευθυντή πωλήσεων της Pyramis, επισημαίνεται η ανάγκη προφορικής μόνο επικοινωνίας αναφορικά με παραβάσεις τιμών, ενώ γίνεται αναφορά και σε τυχόν πρόστιμο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, ο πωλητής αναφέρει «Καταγραφή Δικτύου: Με βάση το email που έστειλε ο [...] για την [...] πιστεύω ότι θα πρέπει να στείλουμε ένα email σε όλους τους πωλητές (υπενθύμιση) σχετικά ότι έχει να κάνει με παράβαση να κάνουν επικοινωνία μόνο τηλεφωνικά (ούτε sms, viber κ.τ.λ.)..Δεν ξέρω αν θα ήταν καλό για ένα διάστημα να μην στέλνουμε την καταγραφή του δικτύου μέχρι να έχουμε κάποια ενημέρωση από την [...] και την επιτροπή ανταγωνισμού. Το πρόστιμο είναι μεγάλο και σίγουρα υπάρχουν καλοθελητές». Ο Διευθυντής Πωλήσεων συμφωνεί, λέγοντας «Συμφωνώ, αλλά η

ενημέρωση στους πωλητές πρέπει να γίνει τηλεφωνικά και όχι με mail» (14.07. 2020).

88. Σε εσωτερική αλληλογραφία, ο Διευθυντής πωλήσεων της Pyramis αποστέλλει (Παρασκευή απόγευμα) στους πωλητές και σε υπάλληλο της Pyramis μήνυμα με θέμα «6151 wrm», ήτοι κουζίνα Körting, με επισυναπτόμενες φωτογραφίες τιμών καταστημάτων στο σκρουτζ, λέγοντας μεταξύ άλλων «σας παρακαλώ να διορθώσουν όλοι οι πελάτες που είναι στις 2 φωτογραφίες. Δευτέρα [...] ελέγχεις και κλείνεις οποιον δεν αλλάξει. (καμία εξαίρεση)», ενώ την επόμενη ημέρα (Σάββατο) στέλνει εκ νέου μήνυμα για το ίδιο προϊόν με θέμα «ευγενική υπενθύμιση παρακαλώ δείτε το άμεσα, και στείλτε μου διόρθωση...» (24.10. 2020).

89. Σε εσωτερική αλληλογραφία, ο Διευθυντής πωλήσεων (ΔΠ) της Pyramis συζητά με τον πωλητή (Π) διάφορα θέματα, μεταξύ των οποίων και τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται στη διαδικασία συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες τιμές. Συγκεκριμένα, ο πωλητής αναφέρει «Σχετικά με την καταγραφή του Δικτύου παρακάτω θα βρεις την πρόταση μου, έτσι ώστε να γίνει και σε όλους ξεκάθαρο το πώς πρέπει να κινηθούμε». Ακολουθως απαριθμεί διάφορα θέματα. Ενδεικτικά:

- Π: «Καταγραφή Δικτύου: Μια φορά την εβδομάδα», με τον ΔΠ να απαντά «οκ».

- Π: «Κατηγορίες: Όλα τα προϊόντα εκτός από Sda's», με τον ΔΠ να απαντά «οκ».

- Π: [...]: Στα προϊόντα που είναι προς κατάργηση μπορεί να κατεβάξει την τιμή...», με τον ΔΠ να απαντά «οκ».

- Π: «[...] (σ.σ. λιανέμπορος) vs [...]: Το [...] μπορεί να ακόλουθη τον πελάτη [...] και να ματσάρει την τιμή. Εάν το [...] έχει παράβαση σε κωδικό που ο [...] είναι σωστός τότε θα κάνουμε άμεσα την αλλαγή», με τον ΔΠ να απαντά «Εννοείς ότι θα ενημερώνεται άμεσα ο [...] για να διορθώνει...».

- Π: «Skrouz - Best price: Υπάρχουν πελάτες που για μεγάλο διάστημα έχουν παράβαση τους κωδικούς μας στο skrouz και δεν τιμολογούμε. Έτσι κατεβάζουν τελείως τιμές από το skrouz και πάνε στο Best price και μετά ξανά πίσω στο skrouz. Δεν θα αναφέρω πελάτες που το κάνουν αυτό. Ο τρόπος για να το αντιμετωπίσουμε είναι αυτό που έκανα τώρα στο πελάτη [...]. Στους κωδικούς με παράβαση δεν του κάνω τιμολόγηση. Επίσης αν αυτό ο πελάτης το κάνει συνέχεια τότε θα πρέπει να δούμε την διακοπή συνεργασίας για ένα διάστημα.», με τον ΔΠ να απαντά «Συμφωνώ αλλά εάν τον σταματάμε λόγω skrouz πως μπορεί να πουλάει μέσω bestprice? Αφού δεν έχει εμπόρευμα. Εμείς όταν σταματάμε, δεν σταματάμε τους συγκεκριμένους κωδικούς αλλά όλη την τιμολόγηση.».

- Π: «Τιμωρία: Αν σταλεί το print screen την ίδια ημέρα ο πελάτης θα ανοίγει την επομένη, αν σταλεί το print screen την επόμενη ημέρα ο πελάτης θα κλείνει για 1 εβδομάδα, με τον ΔΠ να απαντά «Θα πιέσει το σύστημα το δικό μας για να συνεννοηθούμε όλοι μαζί τόσο γρήγορα. Θεωρώ ότι πρέπει να επιστρέψει η ποινή της μιας εβδομάδας άμεσα.».

- Π: «όσον αφορά σε διακοπή συνεργασίας και τιμολόγηση σε πελάτη που έχει παράβαση αυτό θα το βλέ-

πουμε εκείνη την στιγμή (ανάλογα τον πελάτη και που έχει κάνει παράβαση). Πελάτες χωρίς να μας έχουν κάνει θέμα στο παρελθόν και έχουν έναν κωδικό π.χ. τηγάκι να μην λέμε κάτι για κλείσιμο, εννοείται ότι θα υπάρχει όμως η ενημέρωση του πωλητή για την αλλαγή του.» (01.12. 2020).

90. Σε διάφορα μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας τον Δεκέμβριο 2020, οι πωλητές ενημερώνουν για τις διορθώσεις τιμών των λιανοπωλητών. Ενδεικτικά: α) αναφορικά με τον λιανέμπορο [...], η συζήτηση έχει ως ακολούθως «... τώρα δεν έχει (σ.σ. παράβαση) αλλά είχε παράβαση το Σάββατο το απόγευμα που μου έστειλαν το παρακάτω. Αν έχεις παραγγελία σε εκκρεμότητα μου λες να τον ανοίξουμε» και ο υπεύθυνος απαντά «έστειλα mail διόρθωσης στο [...] το Σάββατο βράδυ. Έχει Παραγγελία, αν μπορώ να του εκτελέσω αύριο...» (21.12.2020) και β) «Θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε πως ο [...] διόρθωσε τιμές.» (23.12. 2020)

91. Συναφώς, και την επόμενη χρονική περίοδο, σε διάφορα μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας, ο πωλητής στέλνει το όνομα ή/και το «αποδεικτικό» του πελάτη που διόρθωσε την τιμή προς την υπάλληλο της Pyramis, προκειμένου ο πελάτης θα τιμολογείται κανονικά. Ενδεικτικά: i. «για τον λιανέμπορο [...], «Παρακαλώ να ανοίξει γιατί δεν έχει παράβαση και έχω στείλει διορθώσεις» (03.02. 2021)

ii. για 3 λιανεμπόρους «[...] οκ» (12.04. 2021)

iii. για τον λιανέμπορο [...], «Τα διόρθωσε όλα. Ο κωδικός 034022101 [κεραμική εστία [...]] δεν μου βγάζει παράβαση» (28.06. 2021)

iv. για τον λιανέμπορο [...], «Να περαστεί παραγγελία, ο πελάτης διόρθωσε» (13.10. 2021)

92. Περαιτέρω, ορισμένοι εκ των λιανοπωλητών (Λ), στην προσπάθειά τους να συνεχιστεί απρόσκοπτα η τιμολόγηση προϊόντων και να αρθεί η επιβαλλόμενη ποινή για μη τήρηση των καθορισθισών διαφημιζόμενων τιμών, απέστειλαν οι ίδιοι μηνύματα ηλ. ταχυδρομείου στην προμηθεύτρια (Π) Pyramis με τα οποία απολογούνταν για τη μη έγκυρη ή ορθή αλλαγή τιμών. Ενδεικτικά:

i. Λ: «Σας αποστέλλω την νέα μας παραγγελία...».

Π: «Δυστυχώς δεν έχουν τακτοποιηθεί οι τιμές...».

Λ: «Είναι εύκολο να μου αποστείλετε σε excel τους κωδικούς που υπάρχει θέμα για να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις από εμένα?».

Π: «Ο έλεγχος είναι ουσιαστικά αυτοματοποιημένος και γίνεται από συνάδελφο στην Αθήνα. Για αυτόν το λόγο δε μπορώ να γνωρίζω το σύνολο των κωδικών. Σας στέλνω συνημμένο το excel με όλες τις τιμές όλων των κωδικών.... Είναι γνωστή η προσωπική αλλά και εταιρική μας συμπάθεια, καταλαβαίνεται όμως ότι πρέπει να τηρούνται και κάποια προσχήματα, τη στιγμή ειδικά που είμαστε απόλυτοι με τους υπόλοιπους συναδέλφους σας. Παρακαλώ για την άμεση βοήθεια σας ώστε να λήξει το ζήτημα...».

Λ: «Θα πραγματοποιήσω άμεσα τον έλεγχο ώστε να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές. Απολογούμαι για την καθυστέρηση...» (16.01. 2022)

ii. Π: «Αδύνατη η εκτέλεση μέχρι τέλη εβδομάδας...» (σ.σ. η ενημέρωση γίνεται Τρίτη και αφορά εκτέλεση παραγγελίας)

Λ: «Έχουν ξεκινήσει οι αλλαγές τιμών. Θα τελειώσουν σύντομα, μπορείτε να το ελέγξετε. Παρακαλούμε εκτελέστε τις παραγγελίες ώστε να μην ακυρώσουν οι πελάτες μας.».

Π: «Λυπάμαι πολύ, αλλά κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει. Υπομονή μέχρι τη Δευτέρα...».

Λ: «προσώ το μήνυμα που απαντήσαμε πριν αρκετές μέρες, όταν θεωρούσαμε πως είμαστε εντάξει. Υπάρχουν προϊόντα που δεν έχουν στον τίτλο την λέξη «[...]», γι' αυτό μας ξέφυγαν. Αν θεωρείτε εσείς λογικό, να μας βάξετε «ποινή», όταν απλά έγινε παρεξήγηση και όχι κάτι εσκεμμένο, δεν μπορούμε να σχολιάσουμε κάτι παραπάνω...».

Π: «η αλλαγή του τιμοκαταλόγου έγινε 15/2/22. Αισίως 2 σχεδόν μήνες μετά αλλάξατε τιμές, και υποστηρίζεται ότι είμαστε υπερβολικοί... Δευτέρα ανοίγεται αν όλα είναι καλά. Ευχαριστώ για την κατανόηση...».

Λ: «Να τονίσω πως δεν αναφέραμε τα παρακάτω για να πούμε πως τα αλλάξαμε όλα γρήγορα. Γνωρίζουμε πως καθυστερήσαμε. Τα αναφέραμε για να σας δείξουμε πως ρωτήσαμε σε ΟΛΑ τα email μας, αν έχουμε κάτι λάθος, να μας ενημερώσετε για να το διορθώσουμε... Οι τιμές έχουν ήδη αλλάξει. Δυστυχώς δεν είναι κατανοητά τα παρακάτω, με βάση τη θετική μας διάθεσή σε όλες τις ενημερώσεις σας.» (13.04. 2022)

93. Περαιτέρω, ο πελάτης [...] θέτει θέμα στην Pyramis σχετικά με την τιμή πώλησης, όπως εμφανίζεται στην ιστοσελίδα της [...] μιας εστίας εμαγίε, την οποία ο ίδιος πρόσφατα ξεκίνησε να εμπορεύεται. Ο πωλητής της Pyramis ζητά συμβουλή τί να απαντήσει, με τον προϊστάμενο να του λέει «πάγια πολιτική της εταιρείας μας: δεν συμπεριλαμβάνουμε τα σιτε των πελατών μας» (16.05.2022).

94. Αναφορικά με τη χρήση της αυτοματοποιημένης πλατφόρμας ελέγχου τιμών [...], λεκτέα είναι τα ακόλουθα:

95. Η Pyramis, για τη συχνότερη και πληρέστερη παρακολούθηση των τιμών, προκειμένου να εντοπίζει τους «παραβάτες» τιμών, συνεργάστηκε ήδη από τον [...] ¹⁰⁵ με την πλατφόρμα [...] ¹⁰⁶. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η Pyramis λάμβανε καθημερινά από τις 07.06.2022 μέχρι και τις 06.09.2022 ¹⁰⁷ ένα αρχείο excel όπου καταγράφονται οι τιμές για εκατοντάδες προϊόντα της, τα οποία πωλούνται σε εκατοντάδες καταστήματα, στο οποίο υπάρχουν διακριτά - στήλες: α) σύγκρισης των διαφημιζόμενων τιμών των συνεργαζόμενων με την πλατφόρμα Skroutz ηλεκτρονικών καταστημάτων με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές ανά προϊόν ανά ηλ. κατάστημα και β) επισήμανσης με τη λέξη «irregular», ήτοι «αντικανονικός», η οποία λαμβάνει την ένδειξη «ναί»

¹⁰⁵ Κατά δήλωση της Pyramis, από τον Μάιο 2022, η συγκεκριμένη εταιρεία της παρέχει υπηρεσίες ελέγχου διαθεσιμότητας των προϊόντων και καταγραφής των τιμών τους στο διαδίκτυο (υπ' αριθμ, πρωτ. 3843/16.05.2023 απάντηση της Pyramis).

¹⁰⁶ Βλ. [...], όπου αναφέρεται ως «η πιο εύστοχη πλατφόρμα ελέγχου τιμών προϊόντων για brands (κατασκευαστές) και eshops με τεχνητή νοημοσύνη»

¹⁰⁷ Υπενθυμίζεται ότι ο επιτόπιος έλεγχος στην εταιρεία πραγματοποιήθηκε στις 07.09.2022.

στις περιπτώσεις όπου η διαφημιζόμενη τιμή ενός προϊόντος σε συγκεκριμένο ηλεκτρονικό κατάστημα (όπως εμφανίζεται στο Skrutz) είναι μικρότερη από την καθορισθείσα διαφημιζόμενη τιμή.

96. Περαιτέρω, η υπάλληλος της Pyramis επεξεργαζόταν το εν λόγω αρχείο excel, προσθέτοντας ένα δεύτερο «φύλλο», προκειμένου οι πελάτες - παραβάτες (ήτοι όσοι πωλούσαν σε χαμηλότερες από τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές) να συνοψίζονται και να κωδικοποιούνται σε κατηγορίες/χρώματα. Συγκεκριμένα, η κατηγοριοποίηση γίνεται ως εξής: α) Πορτοκαλί χρώμα, το οποίο «αφορά τα καταστήματα που θα ok σε συγκεκριμένη ημερομηνία» (σ.σ. πιθανολογείται ότι έχουν προβεί σε διόρθωση, οπότε σε λίγες ημέρες θα μπορούν εκ νέου να τιμολογούνται), β) Κίτρινο χρώμα, το οποίο «αφορά τα καταστήματα που είναι off» (ήτοι καταστήματα-παραβάτες τιμών) γ) Μωβ χρώμα, το οποίο «αφορά τα καταστήματα που είναι με έναν ή δυο κωδικούς...σε αναμονή διορθ.» (ήτοι καταστήματα-παραβάτες τιμών σε μόνο 1-2 προϊόντα και τα οποία αναμένεται να διορθώσουν).

97. Η υπάλληλος της Pyramis απέστειλε το προαναφερθέν αρχείο στους πωλητές της εταιρείας, προκειμένου να εντοπίσουν τους λιανεμπόρους - παραβάτες τιμών και να προβούν σε ενέργειες συμμόρφωσης με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές. Ενδεικτικά:

- Η υπάλληλος της Pyramis αναφέρει προς τους πωλητές «επισυνάπτω ανανεωμένο το αρχείο του δικτύου», επισυνάπτοντας το αρχείο excel «δίκτυο 23.06.2022». Σε αυτό, ο πελάτης [...] εμφανίζεται με μια «irregular» τιμή και «κίτρινο» χρώμα/κατηγορία, καθώς έχει έναν απορροφητήρα στα 79€ αντί της καθορισθείσας διαφημιζόμενης τιμής των 85€. Ο πωλητής απαντά στην υπάλληλο, επισημαίνοντας ότι «Έχει αλλάξει την τιμή σε 85€... Θα έρθει να παραλάβει αύριο προϊόντα οπότε θα ήθελα να είναι ok»¹⁰⁸. (23.06.2022)

- Η υπάλληλος της Pyramis αναφέρει προς τους πωλητές «επισυνάπτω ανανεωμένο το αρχείο του δικτύου» στις 25.07.2022. Σε αυτό, ο πωλητής απαντά «Ο πελάτης [...] παρουσιάζει κάποιες παραβάσεις για τις οποίες όμως ευθύνομαι εγώ, αφού του έστειλα το παλιό excel, με τις λάθος (παλιές) τιμές. Τώρα θα πρέπει να περάσει πάλι όλες τις τιμές γι' αυτό παρακαλώ για την κατανόηση σας, ευχαριστώ πολύ». (25.07.2022)

Παρόμοια μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας με αποστολή του αρχείου δικτύου αποστέλλονται από την υπάλληλο της Pyramis και στις 02.09.2022 και 06.09.2022¹⁰⁹.

98. Η ΓΔΑ πραγματοποίησε ανάλυση των διαφημιζόμενων τιμών προϊόντων της Pyramis, οι οποίες εμφανίζονται στην πλατφόρμα Skrutz, όπως καταγράφονται από την [...], ενδεικτικά για την ημερομηνία 07.06.2022¹¹⁰. Συγκεκριμένα, η ανάλυση αφορά στα εξής:

i. 180 περίπου μοναδικά προϊόντα της Pyramis.

ii. 230 περίπου μοναδικά ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shops) που παρουσιάζουν τα ανωτέρω προϊόντα στην πλατφόρμα skrutz.

iii. 6.000 περίπου μοναδικές διαφημιζόμενες λιανικές τιμές (ανά προϊόν, ανά e-shop, δεδομένου ότι κάθε ηλεκτρονικό κατάστημα διαφημίζει πλήθος προϊόντων Pyramis στην πλατφόρμα skrutz).

Από την ανάλυση των στοιχείων, προκύπτει ότι οι διαφημιζόμενες τιμές των ηλ. καταστημάτων συμμορφώνονται με τις ελάχιστες διαφημιζόμενες τιμές, καθορισθείσες από την Pyramis σε ποσοστό 98% περίπου¹¹¹. Ως εκ τούτου, μόλις 130 από τις 6.000 διαφημιζόμενες τιμές είναι χαμηλότερες από τις καθορισθείσες. Προκειμένου να αποτυπωθεί το ύψος των τιμών στα λιγοστά ηλεκτρονικά καταστήματα που δεν συμμορφώνονταν με τις καθορισθείσες διαφημιζόμενες τιμές, στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζονται ενδεικτικά οι σημαντικότερες διαφορές τιμών ανά κατηγορία προϊόντος (κουζίνες, πλυντήρια, κ.λπ.):

Πίνακας 1: Διαφημιζόμενες τιμές (07.06.2022)

Προϊόν	Ελάχιστη Διαφημιζόμενη Τιμή (€) - ΕΔΤ καθορισθείσα από την Pyramis	Ελάχιστη διαφημιζόμενη τιμή (€) καταγραφείσα σε ηλ. κατάστημα	Διαφορά (σε €)	Διαφορά (σε %)
ΚΟΥΖΙΝΑ ΚΕΡΑΜΙΚΗ INOX	678	529	-149	-22%
ΠΛΥΝΤΗΡΙΟ ΠΙΑΤΩΝ FS45 WHITE	430	289	-141	-33%
ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΗΡΑΣ CORSO	1629	1501	-128	-8%
ΕΣΤΙΑ ΚΕΡΑΜΙΚΗ CLASSICO ΜΠΕΖ	343	230	-113	-33%
ΨΥΓΕΙΟ ΛΕΥΚΟ 144cm	310	234	-77	-25%
ΦΟΥΡΝΟΣ CLASSICO ΜΠΕΖ	452	418	-34	-8%

¹⁰⁸ Σύμφωνα με τον πωλητή, η απόκλιση του πελάτη του οφείλεται σε λάθος λιανική τιμή που αναγραφόταν σε αρχείο με δεδομένα τιμών που έστειλε η Pyramis στους πελάτες της και όχι σε απόφαση του πελάτη του να διαθέσει το προϊόν σε χαμηλότερη από την καθορισθείσα τιμή.

¹⁰⁹ Ημερομηνία λήξης της παράβασης. Βλ. κατωτέρω παρ. 118 αναφορικά με τη διάρκεια της παράβασης.

¹¹⁰ Το αρχείο (excel) με τις πρωτογενείς τιμές, συλλέχθηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Pyramis.

¹¹¹ Παρόμοιο ποσοστό συμμόρφωσης ισχύει, ενδεικτικά και για το από 02.09.2022 αρχείο, στο οποίο καταγράφονται 150 περίπου μοναδικά προϊόντα και 250 περίπου μοναδικά ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shop), με περίπου 6.300 μοναδικές λιανικές τιμές.

V.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

99. Από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της παρούσας προκύπτει ότι η Εταιρεία προέβη σε πρακτική ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών (ΕΔΤ - γνωστή και ως minimum advertised prices - MAP), η οποία συνιστά έμμεσο τρόπο εφαρμογής καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης¹¹² στο πλαίσιο κάθετης σύμπραξης με το δίκτυο διανομής της¹¹³, κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η οποία διήρκεσε από τις 03.05.2018 έως τις 06.09.2022.

100. Η πολιτική ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, διά της οποίας οι λιανοπωλητές υποχρεούνται να παραλείπουν τη διαφήμιση των συμβατικών προϊόντων σε τιμή χαμηλότερη από την καθορισμένη, ενώ παραμένουν επί της αρχής ελεύθεροι να αποφασίζουν αυτόνομα την πραγματική τιμή πώλησης και να πωλούν σε τιμή χαμηλότερη από τη διαφημιζόμενη τιμή¹¹⁴, με βάση την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹¹⁵, της ΕΑ¹¹⁶ αλλά και εθνικών αρχών ανταγωνισμού¹¹⁷, αντιμετωπίζεται ως έμμεσος τρόπος εφαρμογής του καθορισμού τιμών μεταπώλησης (ΚΤΜ). Συγκεκριμένα, η σχετική πρακτική ΕΔΤ λειτουργεί ως αντικίνητρο για τον καθορισμό χαμηλότερης τιμής πώλησης από το λιανοπωλητή, διότι περιορίζει την ικανότητά του να ενημερώνει τους δυνητικούς πελάτες σχετικά με τις διαθέσιμες εκπτώσεις¹¹⁸. Η πρακτική ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής μπορεί να οδηγήσει στη μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού μεταξύ διαδικτυακών και μη διαδικτυακών πωλητών σε περιπτώσεις όπου ένας διαδικτυακός λιανοπωλητής δεν μπορεί να προβεί σε διαπραγματεύσεις με τους πελάτες τόσο άμεσα όσο οι έμποροι λιανικής εκτός διαδικτύου¹¹⁹. Οι άμεσοι ή έμμεσοι τρόποι για την εφαρμογή του ΚΤΜ μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυάζονται με τη λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές καθώς και με επιβολή κυρώσεων σε συνάρτηση με την τήρηση ενός δεδομένου επιπέδου τιμών¹²⁰.

112 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2022/C 248/01), παρ. 187, περίπτωση (δ) και παρ. 189.

113 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές, ο.π., παρ. 10 αναφορικά με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των κάθετων συμφωνιών.

114 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2022/C 248/01), παρ. 189.

115 Βλ. πρόσφατες Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρ. Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς (2022/C 248/01). Πρβλ. IV/25.757 Hasselblad [1982] OJL161/18 (επικυρώθηκε εν μέρει από το ΔικΕΕ στην υπόθ. 86/82 Hasselblad (GB) Limited κατά Επιτροπή [1984] ECR 883), COMP/37.975 PO/Yamaha, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2003.

116 Βλ. ΕΑ760/2021.

117 Η βρετανική αρχή ανταγωνισμού, ειδικότερα, (τόσο η Competition and Markets Authority, όσο και ο προκάτοχος της, Office of Fair Trading) έχει αντιμετωπίσει το ζήτημα των ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών σε μια σειρά αποφάσεων βλ., π.χ., Roma-Branded Mobility Scooters, απόφαση του OFT της 5ης Αυγούστου 2013, Mobility Scooters Supplied by Pride Mobility Products Limited, απόφαση του OFT της 27ης Μαρτίου 2014, Online resale price maintenance in the commercial refrigeration sector, απόφαση της CMA της 24ης Μαΐου 2016

118 Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές, ό.π., παρ. 189.

119 Βλ. ΟΟΣΑ, Κάθετοι περιορισμοί για τις διαδικτυακές πωλήσεις, DAF/COMP(2013)13.

120 Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, ό.π., παρ. 190-191.

101. Ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, άμεσος ή έμμεσος, ως εξ αντικειμένου κάθετος περιορισμός του ανταγωνισμού, θεωρείται ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά καθώς, όπως προαναφέρθηκε¹²¹, μπορεί να αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, περιορίζοντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν¹²². Ως προς την εφαρμογή της πρακτικής στην παρούσα υπόθεση, επισημαίνεται ότι από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι η πρακτική των ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών, ήτοι του έμμεσου καθορισμού τιμών μεταπώλησης εφαρμόστηκε τουλάχιστον στην πλατφόρμα Skrutz¹²³.

102. Η εν λόγω σύμπραξη δεν δύναται να τύχει της ομαδικής απαλλαγής του άρθρου 2 του Κανονισμού ΕΕ 720/2022 δεδομένου ότι συνιστά κάθετο περιορισμό του άρθρου 4 του Κανονισμού ('Περιορισμοί που οδηγούν στην άρση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία - περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας'), ούτε ατομικής απαλλαγής κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 καθότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

103. Συναφώς, η Pyramis εκούσια και ανεπιφύλακτα αποδέχεται και αναγνωρίζει ότι προέβη σε πρακτική καθορισμού ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στην αγορά εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών εντός της ελληνικής επικράτειας, κατά παράβαση των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφόμενα¹²⁴. Περαιτέρω, συνομολογεί την προαναφερθείσα φύση και τον νομικό χαρακτηρισμό της αποδιδόμενης παράβασης των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, και ότι η εξεταζόμενη πρακτική δεν πληροί τις προϋποθέσεις απαλλαγής που προβλέπονται στον οικείο Κανονισμό 720/2022, ως πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης με έμμεσο τρόπο, αλλά ούτε και κατ'εφαρμογή της ατομικής εξαιρέσεως των οικείων περί ανταγωνισμού διατάξεων.

VI. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

VI.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

104. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, εφόσον η ΕΑ μετά από σχε-

121 Βλ. ανωτέρω ενότητα V.6 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία (ενδεικτικά, ΕΑ 760/2021 περί καθορισμού τιμών μεταπώλησης ή/και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στην αγορά συστημάτων ψύξης-θέρμανσης, παρ 152 επ. με παραπομπές σε σχετικές αποφάσεις του βρετανικού Office of Fair Trading - προκατόχου της βρετανικής αρχής ανταγωνισμού CMA. Πρβλ. ΔΕΕ C-211/22, Super Bock, ό.π., σκ. 34 επ.)

122 Εκτιμάται ότι η φύση και το περιεχόμενο των στοιχείων του φακέλου της παρούσας υπόθεσης, καθώς και το συναφές οικονομικό και νομικό πλαίσιο (βλ. και ανωτέρω παρ. 47 επ.), συνάδουν με τον χαρακτηρισμό της πρακτικής του καθορισμού τιμών μεταπώλησης (μέσω ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών) ως εξ αντικειμένου περιορισμού του ανταγωνισμού.

123 Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 100.

124 Βλ. ενότητα V.5, παρ. 45, ενότητα V.6.1 παρ. 59 και ενότητα VI.1, παρ. 67-68.

τική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ιδίου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25B. Κατά την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 25 Β παρ. 1 του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹²⁵.

105. Σύμφωνα με το άρθρο 25B παρ. 1α του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση. Εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό, ακόμα και αν υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο. Η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης είναι ίδια με την προηγούμενη του άρθρου 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011.

106. Η ΕΑ έχει την αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για αντι-ανταγωνιστικές συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 περ. α) και δ) του ν. 3959/2011, ως ισχύει¹²⁶. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις¹²⁷.

107. Σύμφωνα με την παρ. 5 της από 07.07.2022 Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει («Ανακοίνωση προστίμων»), η ΕΑ «...καθορίζει το βασικό ποσό προστίμου για κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση έκαστου εμπλεκόμενου μέρους... εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαυξάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό,

ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις». Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων (π.χ. σοβαρότητα κ.λπ.) και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά¹²⁸.

108. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκόμενων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς¹²⁹.

109. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει¹³⁰. Η παράβαση διαρκεί όσο εξακολουθεί να υφίσταται ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά¹³¹. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς¹³².

110. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσυζητείται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα¹³³. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25B του ν. 3959/2011.

111. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην από 07.07.2022 Ανακοίνωσή της, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν¹³⁴. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από

125 Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

126 Βλ. και απόφαση ΔΕΕ, C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής* (μη δημοσιευμένη ακόμα στη Συλλογή), όπου στην σκ. 54 αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι «...η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής».

127 Βλ. απόφαση ΔΕΕ, υποθ. C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής*, σκ. 67-71.

128 Βλ. «Ανακοίνωση προστίμων παρ. 6.

129 Ο.π., παρ. 8.

130 Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, *Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκ. 185.

131 ΔΕΕ C-450/19, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*, σκ. 34.

132 Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, *Union Pigments* κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

133 Βλ. «Ανακοίνωση προστίμων» παρ. 14-15.

134 Βλ. «Ανακοίνωση προστίμων» παρ. 23.

τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹³⁵.

112. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτελεσμα¹³⁶. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹³⁷. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας¹³⁸.

113. Η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25B του ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη από 07.07.2022 Ανακοίνωσή της¹³⁹.

VI.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

VI.2.1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

114. Εν προκειμένω, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά μεγάλων/λευκών οικιακών συσκευών στην ελληνική επικράτεια κατ' έτος και για όλη τη χρονική περίοδο συμμετοχής της στη διαπιστούμενη παράβαση. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ είναι η ακόλουθη:

Πίνακας 2: Βάση υπολογισμού του προστίμου

	Κύκλοι εργασιών στις λευκές συσκευές	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2018-2022 ¹	[...]	[...]

VI.2.1.1 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

115. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

116. Η εταιρεία προέβη σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης μέσω επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στα καταστήματα λιανικής πώλησης με τα οποία συνεργάζεται, πρακτική που περιλαμβάνεται στους ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την κείμενη νομοθεσία και νομολογία. Συγκεκριμένα, η εταιρεία περιόρισε τη δυνατότητα των λιανοπωλητών της να ενημερώσουν για τυχόν διαθέσιμες εκπτώσεις τους καταναλωτές. Επιπλέον, η εταιρεία είχε εφαρμόσει σύστημα εντοπισμού και όχλησης λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες διαφημιζόμενες τιμές, καθώς και σύστημα επιβολής ποινών για όσους συνεργάτες της δεν συμμορφώνονταν με την τιμολογιακή πολιτική της. Ως προς τον αντίκτυπο στην αγορά, επισημαίνεται ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης μέσω επιβολής ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών ως εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, καταργώντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν¹⁴⁰. Επιπλέον εκτιμάται ότι αναπτύχθηκαν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα, καθώς η πρακτική καθορισμού τιμών εφαρμόσθηκε τουλάχιστον εν μέρει στην πράξη¹⁴¹.

117. Η Pyramis είναι ιδιαίτερα γνωστή στην ελληνική αγορά κυρίως για τους απορροφητήρες της (αλλά και [...]¹⁴²). Δέον ληφθεί υπόψιν ότι το μερίδιο αγοράς της στο σύνολο της σχετικής αγοράς λευκών συσκευών είναι περιορισμένο¹⁴³. Σε κάθε περίπτωση, η εταιρεία διέθετε μεγαλύτερη ισχύ έναντι των λιανοπωλητών-μελών του δικτύου της, γεγονός που της επέτρεπε να επιβάλλει την πολιτική της ως προς την τιμή πώλησης καθώς και τα μέσα πίεσης για να εξασφαλίσει την εφαρμογή τους από μέρους των διανομέων της. Κατά συνέπεια, ενδείκνυται η

¹³⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

¹³⁶ Βλ. «Ανακοίνωση προστίμων» παρ. 2 και 3, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹³⁷ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

¹³⁸ Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, Novácke chemické závody a.s. κατά Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹³⁹ Βλ. ΕΑ 790/2022, παρ. 3 και 43.

¹⁴⁰ Βλ. αναλυτικά ανωτέρω Ενότητα VI.2. Νομική εκτίμηση.

¹⁴¹ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 100, όπου αναφέρεται ότι η πολιτική των ΕΔΤ εφαρμόστηκε καταρχήν στην ιστοσελίδα του Skroutz και όχι σε έτερες ιστοσελίδες σύγκρισης τιμών (π.χ. Best Price), ούτε στις ιστοσελίδες των λιανεμπόρων.

¹⁴² Βλ. ανωτέρω Ενότητα II.

¹⁴³ Βλ. ανωτέρω παρ. 11.

επιβολή τυχόν προστίμου μόνο στην εταιρεία Pyramis και όχι στα λοιπά μέλη του δικτύου¹⁴⁴. Η παράβαση αφορά στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας συνεπώς σημαντική γεωγραφική έκταση. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση.

Διάρκεια των παραβάσεων

118. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότητα VI, η διάρκεια της παράβασης της Pyramis άρχεται στις 03.05.2018 και λήγει στις 06.09.2022.

VI.2.1.2 Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

119. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια, το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 3: Βασικό ποσό προστίμου

Εταιρεία	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
Pyramis	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

120. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, ήτοι 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης πριν την έκδοση της απόφασης (2022), το οποίο ανήλθε [...] (βλ. ανωτέρω, παρ. 5), οπότε το βασικό ποσό προστίμου δεν μεταβάλλεται.

Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

121. Κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του επιμετρηθέντος προστίμου κατά [...] λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών, οι οποίες επηρέασαν τη διεθνή και ελληνική οικονομία συνολικά και την εταιρεία ειδικότερα¹⁴⁵. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 4: Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εταιρεία	Βασικό ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
Pyramis	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

122. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η Pyramis επιβεβαιώσει με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹⁴⁶. Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Πίνακας 5: Τελικό ποσό προστίμου

μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών

Εταιρεία	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης
Pyramis	[...]	15%	278.648

¹⁴⁴ Βλ. αντίστοιχη πρακτική Ευρ. Επιτροπής και άλλων ΕΑΑ: βλ. αποφάσεις ΕΕ στις υποθέσεις ΑΤ. 40181, ΑΤ. 40182, ΑΤ. 40428, ΑΤ. 40465 και ΑΤ. 40469 αναφορικά με καθορισμό τιμών μεταπώλησης των διαδικτυακών καταστημάτων για προϊόντα με σήμα GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS κ.λπ. Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

¹⁴⁵ Σύμφωνα με στοιχεία που προσκόμισε η εταιρεία, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η οικονομική της κατάσταση επηρεάστηκε δυσμενώς αφενός από τη σημαντική αύξηση α) του κόστους αγορών α' υλών, β) της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας και γ) των μεταφορικών εξόδων, και αφετέρου από τη [...]. Παράλληλα, υπήρξε [...]. Συγκεκριμένα, κατά δήλωση της εταιρίας, το 2022, «η ΠΥΡΑΜΙΣ ίδρυσε στην περιοχή των Οινόφυτων μία νέα μονάδα παραγωγής για ηλεκτρικά μάτια κουζίνας και φούρνους - που μέχρι πριν από λίγο καιρό παρήγαγε στην Ελλάδα η εταιρεία «ΠΙΤΣΟΣ»- και ξεκίνησε πάλι τη μαζική παραγωγή ηλεκτρικών συσκευών, με όραμα την αναβίωση της ελληνικής παραγωγής ηλεκτρικών συσκευών. Στο πλαίσιο αυτό έχει ήδη επαναπροσληφθεί μέρος των απολυμένων πρώην εργαζομένων της ιστορικής «ΠΙΤΣΟΣ», που έμειναν άνεργοι για πάνω από ένα χρόνο και μέχρι το τέλος του 2023 θα έχουν προσληφθεί και όλοι οι εναπομείναντες απολυμένοι υπάλληλοι.... Στο νέο εργοστάσιο της εταιρείας «Pyramis» στα Οινόφυτα έχουν παραχθεί πάνω από [...]. Μέσω αυτού του εγχειρήματος η «Pyramis» αποτελεί πλέον τον μοναδικό παραγωγό ηλεκτρικών οικιακών συσκευών στην Ελλάδα, στηρίζοντας εμπράκτως την ελληνική παραγωγή και επαναπροσδιορίζοντας και αναβαθμίζοντας την ποιότητα «Made in Greece»».

¹⁴⁶ Βλ. ΕΑ 790/2022 παρ. 37.

123. Κατόπιν των ανωτέρω, κατά την κρίση της ΕΑ, το πρόστιμο που επιβάλλεται στην εταιρεία Pyramis για την συμμετοχή της σε κάθετη σύμπραξη ανέρχεται σε € 278.648.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε, ομοφώνως και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

Α. Διαπιστώνει ότι η εταιρεία Pyramis παραβίασε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένες κάθετες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

Β. Υποχρεώνει την εταιρεία Pyramis να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Γ. Επιβάλλει στην εταιρεία Pyramis συνολικό πρόστιμο Διακόσιες Εβδομήντα Οκτώ Χιλιάδες Εξακόσια Σαράντα

Οκτώ ευρώ (€ 278.648) για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η απόφαση εκδόθηκε την 5η Δεκεμβρίου 2023.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΑΝΟΣ

Αριθμ.: οικ. 74

Διαβιβάζεται για δημοσίευση η υπ' αρ. 832/2023 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Αθήνα, 8 Απριλίου 2025

Η Πρόεδρος

της Επιτροπής Ανταγωνισμού

ΑΪΡΙΝ-ΕΒΕΛΥΝ-ΜΙΚΕΛΑ-ΜΑΙΡΗ ΣΑΡΠ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αιτήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση **feksales@et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας στην ηλεκτρονική διεύθυνση **feksales@et.gr**.
 - Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσauξάνεται κατά 0,30 €.
 - Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.
 - Υπάρχει δυνατότητα ετήσιας συνδρομής οποιουδήποτε τεύχους σε έντυπη μορφή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- Α.** Αποστολή των εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**. Σχετικές εγκύκλιοι και οδηγίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Εθνικού Τυπογραφείου (**www.et.gr**) στη διαδρομή **Ανακοινώσεις → Εγκύκλιοι**.
- Β.** Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

• Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσίευματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: **Καποδιστρίου 34, 10432 Αθήνα**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γραφείο 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημοσιευτέας Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα έως και Παρασκευή: 8:00 - 13:30

* 0 2 0 1 9 3 0 2 3 0 4 2 5 0 0 2 4 *